

Mooduli

Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas

rakendamise tugimaterjal

HARIDUS- JA NOORTEAMET

Edu Tegu | ETTEVÕTLUSÕPPE PROGRAMM

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Moodul „Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas“ on põhiõpingute moodul kutsehariduse tasemeõppekavades.

Mooduli rakendamise tugimaterjal on valminud Euroopa Sotsiaalfondi poolt rahastatava programmi „Ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppe süsteemne arendamine kõigil haridustasemetel“ 1. tegevussuuna raames. Selle väljatöötamisel osalesid: Katrin Kivisild, Sirje Rekkor, Virve Kinkar, Inna Soonurm, Jane Mägi

Tallinn 2020

Sisukord

Sissejuhatus 5
Mõisted 7
Võtmepädevused 9
Mooduli ülesehitus 11
Mooduli rakendamine kutseõppes 13
Teise taseme kutseõpe 13
Kolmanda taseme kutseõpe 17
Neljanda taseme kutseõpe 22
Viienda taseme kutseõpe 28
Mooduli rakendamist toetavad materjalid 34
Õpijuhised ja hindamisülesanded 34
Õpijuhis: Ideekaart - Minu õppimise mõjutajad 34
Õpijuhis: Minu isiksuse maja 34
Õpijuhis: Väärtused ja soovid 34
Õpijuhis: Kutsestandardiga tutvumine ja kompetentside hindamine 34
Õpijuhis: Oskuste mõttekaart 35
Õpijuhis: Kandideerimismaterjalide koostamine 35
Õpijuhis: Liftikõne eneseturunduse meetodina 36
Õpijuhis: Probleemi määratlemine 36
Õpijuhis: Keskkonnategurite analüüs 37
Õpijuhis: Projekti kavandamine ja rakendamine 37
Õpijuhis: Äriidee kirjeldamine ja ärimudeli koostamine 38
Hindamisülesanne: Arengumapp 40
Hindamisülesanne: Õpitee plaan 40
Meetodite lühikirjeldused 42
Allikad 46
Lisa 1. Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas moodulite joonised 47
Lisa 2. Töölehed 51
Tööleht. Mina olen 51
Tööleht. Hindamisülesanne: Isikliku õpingute plaani koostamine juhendamisel 51

Tööleht. Hindamisülesanne: Isikliku õpingute plaani koostamine..... 54
Tööleht. Töö sobivus..... 55
Tööleht. Kuidas mina soovin töötada..... 56
Tööleht. Minu karjääriplaan..... 58
Tööleht: Tugevuste kaardistamine..... 59
Tööleht. Seniste tulemuste kaardistamine ja analüüs..... 60
Tööleht: Karjääriotsuse tegemise protsess..... 61
Tööleht: Eesmärkide seadmine..... 64
Tööleht: Majandusringlus..... 66
Tööleht: Organisatsioonid piirkonnas..... 67
Tööleht: Organisatsioon kui avatud süsteem..... 68
Tööleht: Organisatsiooni keskkond..... 69
Tööleht: Karjääri kujundamist toetavad pädevused..... 70
Tööleht: 5 miksi..... 71
Tööleht: Makrokeskkonna analüüs..... 71
Tööleht: Projekti tööplaan ja ajakava..... 73
Tööleht: Enesehinnang..... 74
Tööleht: Enesehinnang projektis osalemisele..... 75
Tööleht: Hinnang meeskonnatööle..... 76
Tööleht: Gibbsi refleksiooniring..... 77

Sissejuhatus

Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas on üldpädevusi kujundav põhiõpingute moodul kõikides tasemeõppe kutseõppekavades.

Moodul asendab senise karjääri planeerimise ja ettevõtluse aluste mooduli, mille uuendamise vajadus ilmnes koolidelt kogutud tagasisidest, muutunud õpikäsitusest ja elukestva õppe võtmepädevustest. Mooduli koostamisel on taotletud vastavust ühiskonna ja töömaailma muutunud ootustele.

Moodul valmis Euroopa Sotsiaalfondi rahastatava programmi **„Ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppe süsteemne arendamine kõigil haridustasemetel“** arendustegevusena 2019. aasta lõpuks, lähtudes programmis varem väljatöötatud ettevõtlusõppe metoodikast.

Moodul „Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas“ põhineb **ettevõtluspädevuse mudelil** (EETA 2018) ja **karjääri kujundamise pädevuste mudelil** (SA Innove 2016).

Moodul lähtub Euroopa Liidu Nõukogu soovituses sisalduvatest võtmepädevustest elukestvas õppes (22.05.2018), kutseharidusstandardist (20.04.2019) ja Eesti kvalifikatsiooniraamistikust.

Mooduli koostamisel on arvesse võetud OECD kutseharidusraporti “Vocational Education in Estonia” (28.03.2019) soovitusi karjääriõppe tugevdamise kohta.

Mooduli läbivaks sihiks on kutseõppija **enesearengut väärtustava hoiaku kujundamine**.

Peamised võtmepädevustega seotud oskused, mille omandamisele mooduli rakendades tuleb keskenduda on:

- kriitiline mõtlemine;
- probleemide lahendamine;
- meeskonnatöö;
- analüütilised oskused;
- loovus.

Mooduli õpiväljundid ja sisu on seotud õppija enda ja keskkonna mõistmisega, valikute analüüsi ja otsustamisega, uue väärtuse loomise ning ühiskonda panustamisega.

Moodul on koostatud 2.-5. kutseõppe tasemele, arvestades kvalifikatsiooniraamistikus määratletud kutsetasemete erinevusi teadmistes, oskustes, hoiakutes ning iseseisvuse ja vastutuse ulatuses.

Mooduli eesmärgid muutuvad 2. ja 3. taseme mina-kesksest lähenemisest 4. ja 5. tasemel organisatsiooni ja ühiskonda mõistvaks ning ennast juhtivaks ja väärtust loovaks õppijaks ja töötajaks.

Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas mooduli väärtus on 5 EKAP.

Mooduli paindlik rakendamine ja lõimitud õpe sõltuvad konkreetsest õppekavast, sihtrühmast ja õppevormist. Mooduli eduka rakendamise aluseks on **disainmõtlemise** põhimõtete arvestamine õppetöö kavandamisel, läbiviimisel ja õpiväljundite saavutatuse hindamisel.

Mõisted

Moodul on õppekava terviklik sisuühik, milles kirjeldatakse kompetentsusnõuetega vastavuses olevad õpiväljundid. Moodulid jagunevad põhi-, üld- ja valikõpingute mooduliteks.

Pädevus – teadmiste, oskuste ja hoiakute integreeritud kogum, mille olemasolu ja/või saavutatuse taset on võimalik tõendada ja hinnata. Õppetöös omandatavaid pädevusi kirjeldatakse õpiväljundite kaudu.

Õpiväljundid – õppimise tulemusena omandatavad teadmised, oskused, hoiakud või nende kogumid (pädevused), mille olemasolu ja/või saavutatuse taset on võimalik tõendada ja hinnata. Õpiväljundid kirjeldatakse õppekavas mooduli läbimiseks vajalikul **lävendi** tasemel. Õpiväljundite saavutamist lävendi tasemest kõrgemal tasemel diferentseerivad hindekriteeriumid.

Hindamine – õppeprotsessi osa, millega hinnatakse õpiväljundite saavutatust. Hindamise käigus antakse kindlate hindamiskriteeriumide alusel õiglane ja erapooletu hinnang õpilase teadmiste ja oskuste omandatuse taseme kohta vastavalt õppekavas kirjeldatud õpiväljunditele. Hindamise eesmärk on toetada õppimist ja anda õpilasele usaldusväärset informatsiooni õpingute läbimise kohta.

Kujundav hindamine on õppe kestel toimuv hindamine, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse õppimist toetavat tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämiste kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisel õppimisel ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks õpilase arengut toetavateks tegevusteks.

Hindamiskriteerium – kavandatud õpiväljundite detailne kirjeldus. Sisaldab infot selle kohta, milliseid õpiväljundi aspekte hinnatakse ning mil moel ja määral peab õpilane nendele vastavust tõendama.

Hindamismeetod on viis, kuidas mõõdetakse õppija teadmiste ja oskuste vastavust hindamiskriteeriumitele ning hinnatakse õpiväljundite saavutamist.

Võtmepädevused on teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mida on kõikidel inimestel vaja eneseteostuseks ja arenguks, tööalaseks konkurentsivõimeks, sotsiaalseks kaasatuseks, kodanikuaktiivsuseks, kestlikuks elustiiliks ning terviseteadlikuks eluks rahumeelses ühiskonnas. Võtmepädevused aitavad elus edu saavutada, neid saab rakendada paljudes olukordades ja erinevates kombinatsioonides.

Õpitee on isiklik õppimise ja tööalase tuleviku plaanimise viis, mis toetub pädevuste omandamisele arvestades õppija huvide, vajaduste, võimaluste ja piirangutega muutuvas keskkonnas. Õpitee eesmärgid seab õppija ise, pöörates tähelepanu isiksuse arengule, väärtushinnangute kujundamisele ja ühiskonda panustamisele.

Karjäär – inimese elukestev haridus- ja tööalane areng kõigi tema elu rollide omavahelises kooskõlas.

Karjääri kujundamine (*life design, career management*) - endale tähendusliku ja rahuldust pakkuva elu loomine tegutsedes paindlikult ning oma arenguvajadustest ja võimalustest lähtuvalt.

Disainmõtlemine on loov ja kasutajakeskne probleemide lahendamise viis.

Sotsiaalne väärtus – lahendused, mis suurendavad indiviidi, sotsiaalse grupi, kogukonna või ühiskonna heaolu või inimeste elukvaliteeti.

Kultuuriline väärtus – väärtused, mis toetavad kultuuripärandi säilimist, jätkusuutlikku arengut ja kultuurilist mitmekesisust.

Rahaline väärtus – ostetud toote või teenuse rahas väljendatud hind.

Võtmepädevused

Euroopa Liidu Nõukogu on andnud välja soovituse võtmepädevuste kohta elukestvas õppes (22.05.2018). Mõiste „pädevused“ on selles kontekstis määratletud kui asjakohane teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, milles:

1. **teadmised** koosnevad faktidest ja arvudest, kontseptsioonidest, ideedest ja teooriatest, mis on juba loodud ja toetavad teatava valdkonna või teema mõistmist;
2. **oskused** on määratletud kui suutlikkus juhtida protsesse ja kasutada olemasolevaid teadmisi tulemuste saavutamiseks;
3. **hoiakud** kirjeldavad valmisolekut ja meelestatust tegutseda või reageerida ideedele, isikutele või olukordadele.

Võtmepädevusi on kõikidel inimestel vaja eneseteostuseks ja arenguks, tööalaseks konkurentsivõimeks, sotsiaalseks kaasatuseks, kodanikuaktiivsuseks, kestlikuks elustiiliks ning terviseteadlikuks ja edukaks eluks rahumeelses ühiskonnas. Need on välja töötatud elukestva õppe perspektiivis ning kehtivad alates varasest lapseeast ja kogu elu jooksul nii formaalse, mitteformaalse kui ka informaalse õppe kohta, sealhulgas perekonnas, koolis, töökohal, oma naabruskonnas ja muudes kogukondades.

Võtmepädevusi peetakse võrdselt olulisteks – kõik need aitavad kaasa edukale elule ühiskonnas. Pädevusi saab rakendada paljudes eri olukordades ja mitmesugustes kombinatsioonides. Need kattuvad ja on omavahel tihedalt seotud: ühes valdkonnas olulised aspektid toetavad ka teiste valdkondade pädevusi. Võtmepädevustega on seotud sellised oskused nagu kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine, meeskonnatöö, suhtlemis- ja läbirääkimisoskus, analüütilised oskused, loovus ja kultuuridevahelise suhtlemise oskused.

EL Nõukogu võrdlusraamistikus määratletakse kaheksa võtmepädevust:

- kirjaoskuspädevus,
- mitmekeelsuse pädevus,
- matemaatikapädevus ning loodusteadus-, tehnoloogia-, inseneriteaduste pädevus,
- digipädevus,
- enesemääratlus-, sotsiaalne ja õpipädevus,
- kodanikupädevus,
- ettevõtlikkuspädevus,
- kultuuriteadlikkuse ja kultuurilise eneseväljenduse pädevus.

Mooduli „Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas“ koostamisel on teistest enam tähelepanu pööratud kahele võtmepädevusele: enesemääratlus-, sotsiaalsele ja õpipädevusele ning ettevõtlikkuspädevusele. Nendest pädevustest lähtuvad mooduliga läbivalt kujundatavad hoiakud: positiivne hoiak enesearendamise suhtes, valmisolek meeskonnatööks ja koostööks, enesejuhtimine, probleemide lahendamisele suunatud hoiak, mitmekesisuse austamine ning ettevõtlik hoiak.

Enesemääratlus-, sotsiaalne ja õpipädevus

Pädevuse aluseks on positiivne hoiak oma vaimse, sotsiaalse ja füüsilise heaolu suhtes ning kogu elu kestel õppimise suhtes. Kõik see eeldab hoiakut, mis põhineb koostööl, enesekindlusel ja aususel. See hõlmab inimeste mitmekesisuse ja nende vajaduste austamist, valmisolekut jätta kõrvale eelarvamused ja teha kompromisse. Iga inimene peaks suutma määrata kindlaks ja seada eesmärke, ennast motiveerida ning arendada kohanemisvõimet ja enesekindlust, mis aitavad tal kogu elu jooksul edukalt õppida. Probleemide lahendamisele suunatud hoiak aitab kaasa nii õppimisprotsessile kui ka inimese võimele ületada takistusi ning kohaneda muutustega. See kätkeb ka soovi kasutada varem õpitut ja elukogemusi ning uudishimu, mis ajendab otsima uusi võimalusi elus ette tulevates olukordades õppida ja areneda.

Ettevõtlikkuspädevus

Ettevõtlikkuspädevus viitab inimese võimele tegutseda lähtuvalt oma võimalustest ja ideedest ning muuta need teiste jaoks väärtuseks. Ettevõtlikkuspädevuse aluseks on loovus, kriitiline mõtlemine ja probleemide lahendamise oskus, algatusvõime ja sihikindlus ning võime teha koostööd, et kavandada ja hallata projekte, millel on kultuuriline, sotsiaalne või rahaline väärtus. Ettevõtlikkusoskused on rajatud loovusele, mis hõlmab ka kujutlusvõimet, strateegilist mõtlemist ja probleemide lahendamist, ning kriitilisele ja konstruktiivsele mõtlemisele, mis sisaldab loovaid protsesse ja innovaatilisust. Ettevõtlikkusoskuste sekka kuuluvad võime töötada nii üksi kui ka rühma liikmena ning oskus mobiliseerida ressursse (inimesi ja asju) ja toetada tegevust. See hõlmab võimet teha kulude ja väärtusega seotud finantsotsuseid. Võime informeeritud otsuseid tehes tõhusalt suhelda ja läbirääkimisi pidada ning tulla toime ebakindluse, segaduse ja riskiga on ettevõtlikkuse kujunemisel esmatähtis.

Ettevõtlikku suhtumist iseloomustavad algatusvõime ja tegutsemistahe, ettenägelikkus ja tulevikku vaatav hoiak ning julgus ja visadus eesmärkide saavutamisel. See hõlmab soovi teisi motiveerida ja väärtustada nende ideesid, suurendada empaatiat ning hoolida inimestest ja maailmast, võttes vastutuse olla kogu protsessi vältel eetiline.

Võtmepädevused on dünaamiline kombinatsioon teadmistest, oskustest ja hoiakutest, mida õppija peab alates varasest east kogu elu jooksul arendama.

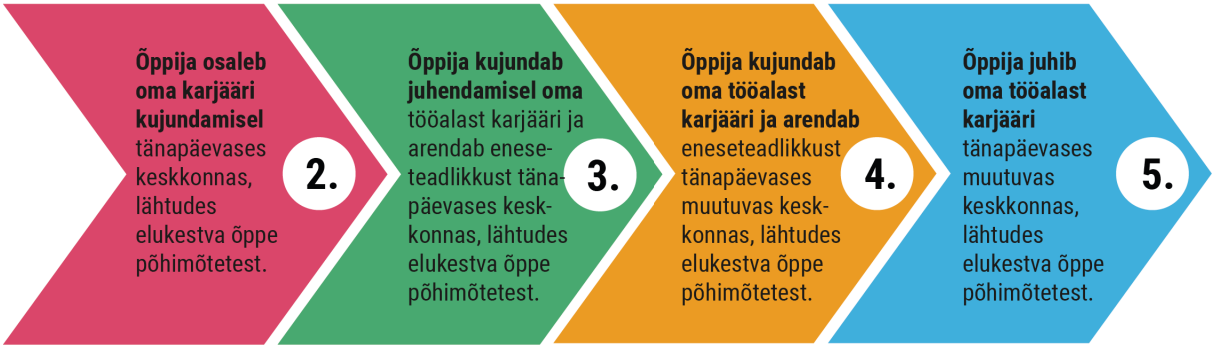
Ettevõtluspädevused ettevõtlikul tegutsemisel väärtuste loomisel kajastuvad **ettevõtluspädevuse mudelis** (EETA 2018) ja karjäärialased pädevused **karjääri kujundamise pädevuste mudelis** (SA Innove 2016).

Elukestva õppe võtmepädevused kutseõppe teise, kolmanda, neljanda ja viienda taseme õpiväljunditena on kirjeldatud **Kutseharidusstandardis.**

Mooduli ülesehitus

Mooduli „Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas“ läbivaks sihiks on toetada õppijat elukestvas õppes ja kujundada enesearengut väärtustavat hoiakut.

Moodulid on koostatud kutsehariduse 2.–5. taseme õppekavadele. Mooduli eesmärkide (joonis 1), õpiväljundite ja hindamiskriteeriumite sõnastamisel erinevatel tasemetel on võetud aluseks Eesti kvalifikatsiooniraamistik (Kutseseadus, lisa 1).

Joonis 1. Mooduli „Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas“ eesmärgid erinevatel tasemetel

Mooduli väärtus kõikidel tasemetel on 5 EKAP. Moodulil on neli õpiväljundit (joonis 2), mille omandamisel suudab õpilane:

1) kavandada individuaalset õpiteed;
2) mõista ümbritsevat keskkonda kitsamas ja laiemas tähenduses;
3) tuvastada ja lahendada probleeme, luua väärtust erinevas tähenduses ning panustada ühiskonda;
4) kujundada lühi- ja pikaajalist karjääri ning enesearengut väärtustavat hoiakut.

Joonis 2. Mooduli „Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas“ ülesehitus

Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas moodulite joonised kõikidele kutseõppe tasemetele on lisas 1.

Mooduli rakendamine kutseõppes

Teise taseme kutseõpe

<table>
<tr><th colspan="4">Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas. Teise taseme kutseõpe</th><th>Maht 5 EKAP</th></tr>
<tr><td colspan="5">Eesmärk: õppija osaleb oma karjääri kujundamisel tänapäevases keskkonnas, lähtudes elukestva õppe põhimõtetest</td></tr>
<tr><td rowspan="3">1. Individuaalne õpitee</td><td>Õpiväljund 1</td><td>Teadmised</td><td>Oskused</td><td>Hoiakud</td></tr>
<tr><td>osaleb oma sotsiaalseid ja tööalaseid võimalusi ning piiranguid arvestava õpitegevuste plaani koostamisel

Hindamiskriteeriumid

1. kirjeldab juhendamisel oma huvisid, väärtusi, teadmisi, oskusi, kogemusi ja isikuomadusi õpitava erialaga seonduvalt
2. nimetab juhendamisel seoseid oma teadmiste, oskuste ning töötamise ja töötulemuste vahel
3. osaleb isiklike õpieesmärkide seadmisel lähtudes oma teadmistest ja oskustest</td><td>• õpitava erialaga seotud huvid, väärtused, teadmised, oskused ja isikuomadused.
• töö seos teadmiste ja oskustega
• eesmärk ja plaan
• abistajad</td><td>• enda isiksuse kirjeldamine (Mina-pilt)
• enda õppimist ja töötamist toetavate ja piiravate tegurite kirjeldamine
• töötamise ja töö tulemuste seostamine oma teadmiste ja oskustega
• endast lähtuva õpitegevuste plaani koostamine
• küsimuste esitamine
• abi küsimine ja vastuvõtmine</td><td>• positiivne hoiak enesearendamise suhtes
• valmisolek meeskonnatööks ja koostööks
• enesejuhtimine
• probleemide lahendamisele suunatud hoiak
• mitmekesisuse austamine
• ettevõtlik hoiak</td></tr>
<tr><td colspan="2">Õppeülesanded ja -meetodid

☐ Õppeülesanne: Eneseanalüüs
Meetodid: loovustehnikad (joonistamine, kleepimine, pildiseeriate koostamine), erialaga seotud õppefilmi juhendatud analüüs, eriala</td><td colspan="2">Hindamisülesanded ja -meetodid

☒ Hindamisülesanne: Eneseanalüüs
Meetod: arengumapp
☒ Hindamisülesanne: Õpingute plaan
Meetod: struktureeritud kirjalik töö (juhendamisel)</td></tr>
</table>

	4. **osaleb** oma õpitegevuste plaani koostamisel, arvestab oma õpieesmärkide ja keskkonna teguritega, sh vajadusel tugiteenustega	kutsestandardiga tutvumine juhendamisel, mängud, struktureeritud ülesanded Tööleht: Mina olen Õpijuhis: Ideekaart Minu õppimise mõjutajad ☐ **Õppeülesanne: Eesmärkide seadmine** Meetodid: loovustehnikad, ideekaart, juhitud arutelu, struktureeritud ülesanded	Hindamisülesanne: Õpitee plaan Tööleht: Isikliku õpingute plaani koostamine (juhendamisel) Hindamisülesanne: Arengumapp

2. Keskkonna mõistmine	**Õpiväljund 2**	**Teadmised**	**Oskused**	**Hoiakud**
	saab aru töömaailma toimimisest ning oma õigustest ja kohustustest töötajana	• töömaailm • turumajandus, tarbimine, tootmine, turg • õpitava ameti tähtsus ühiskonnas • töö ja töötasu • töötaja ülesanded, õigused, kohustused, piirangud • majanduse tegevusvaldkonnad	• ametiga seotud ülesannete kirjeldamine • töö ja töötasu seose kirjeldamine • teistega koos töötamine	• positiivne hoiak enesearendamisse • valmisolek meeskonnatööks ja koostööks • enesejuhtimine • probleemide lahendamisele suunatud hoiak • mitmekesisuse austamine • ettevõtlik hoiak
	Hindamiskriteeriumid	**Õppeülesanded ja -meetodid**		**Hindamisülesanded ja -meetodid**
	1. nimetab juhendamisel erinevaid majanduse tegevusvaldkondi, ameteid ning nende tähtsust ühiskonnas 2. selgitab juhendamisel töötasu ja töö seoseid 3. nimetab juhendamisel regulatsioonides kirjeldatud töötaja ülesandeid, õigusi, kohustusi ja piiranguid	☐ **Õppeülesanne: Majanduse tegevusvaldkonnad ja nende tähtsus** Meetodid: praktilised ülesanded juhendamisel ☐ **Õppeülesanne: Töö ja töötamine, töötasu, töötaja ülesanded, õigused, kohustused ja piirangud** Meetodid: juhitud arutelu näite/juhtumi alusel		☒ **Hindamisülesanne: Majandus ja töömaailm** Meetodid: struktureeritud ülesanne suuliselt või kirjalikult, juhendamisel

3. Väärtusloome ja panustamine

Õpiväljund 3	Teadmised	Oskused	Hoiakud
saab aru saab aru oma panusest väärtuste loomisel kultuurilises, sotsiaalses ja/või rahalises tähenduses	• lähiümbruse probleemid • probleemilahendust soodustavad ja takistavad tegurid • väärtus kultuurilises sotsiaalses ja rahalises tähenduses • tegevuste planeerimine • projekt ja projektitöö	• oma lähiümbruse probleemi kirjeldamine • probleemilahenduse valimine • tegevuste kavandamine probleemi lahendamiseks • tagasiside vastuvõtmine • enda seisukoha väljendamine • teistega arvestamine • lihtsa projekti kavandamine	• positiivne hoiak enesearendamisse • valmisolek meeskonnatööks ja koostööks • enesejuhtimine • probleemide lahendamisele suunatud hoiak • mitmekesisuse austamine • ettevõtlik hoiak

Hindamiskriteeriumid

1. kirjeldab juhendamisel oma lähiümbruse probleemi
2. osaleb juhendamisel probleemile sobivaima lahenduse leidmisel või valimisel
3. osaleb juhendamisel valitud lahenduse elluviimiseks tegevuskava koostamisel

Õppeülesanded ja -meetodid	Hindamisülesanded ja -meetodid
Õppeülesanded sooritatakse juhendamisel. ☐ **Õppeülesanne: Probleemi kirjeldamine lähiümbruses** Meetodid: juhitud arutelu näite/ juhtumi (oma kogemuse, video, sotsiaalmeedia postituse vms) alusel, paaristöö, rühmatöö meetodid, loovustehnikad Õpijuhis: Probleemi kirjeldamine ☐ **Õppeülesanne: Probleemilahenduste leidmine või valimine, lahenduste kohta oma arvamuse esitamine** Meetodid: juhitud arutelu, paaristöö rühmatöö meetodid, loovustehnikad ☐ **Õppeülesanne, valik 1: Lihtsa projekti kavandamine** Meetodid: juhitud arutelu, rühmatöö meetodid, suuline esitlus, enesehinnang Õpijuhis: Lihtsa projekti kavandamine ja rakendamine ☐ **Õppeülesanne, valik 2: Äriidee kirjeldamine**	Vastavalt valikule: ☒ **Hindamisülesanne: Projekt** Lihtsa projekti plaanimine rühmatööna Tööleht: Enesehinnang või ☒ **Hindamisülesanne: Äriidee** Äriidee koostamine rühmatööna Tööleht: Enesehinnang

		Meetodid: juhitud arutelu näite/juhtumi (video, jutustus vms) alusel, rühmatöö meetodid, enesehinnang Õpijuhis: Äriidee kirjeldamine	

4. Enesearengut väärtustav hoiak	Õpiväljund 4	Teadmised	Oskused	Hoiakud
	saab aru enesearendamise vajadusest ja oma vastutusest tööalase karjääri kujundamisel	• kutsealane areng • infoallikad koolitus-, praktika-või töökoha leidmisel • kandideerimine • oskuste rakendamise ja arendamise viisid • karjääriplaan	• oma eesmärkide ja saavutatu võrdlemine • infoallikate kasutamine • enda vastavuse võrdlemine töötajale esitatud nõuetega • kandideerimiseks vajalike materjalide koostamine • karjääriplaani kasutamine edasisel töötamisel ja õppimisel	• positiivne hoiak enesearendamise suhtes • valmisolek meeskonnatööks ja koostööks • enesejuhtimine • probleemide lahendamisele suunatud hoiak • mitmekesisuse austamine • ettevõtlik hoiak
	Hindamiskriteeriumid 1. võrdleb juhendamisel oma kutsealast arengut õpingute vältel, lähtudes seatud eesmärkidest 2. kujundab juhendamisel arusaamist endast kui töötajast, sh oma tugevustest ja arenguvajadustest. 3. kasutab juhendamisel asjakohaseid infoallikaid endale koolitus-, praktika- või töökoha leidmisel. 4. võrdleb juhendamisel enda vastavust konkursil esitatud nõuetega ning koostab juhendamisel kandideerimiseks vajalikud dokumendid 5. osaleb juhendamisel isikliku karjääriplaani koostamisel,	**Õppeülesanded ja -meetodid** ☐ **Õppeülesanne: Eneseanalüüs** Meetodid: ideekaart, individuaalse õpitegevuste plaani analüüs juhendamisel, struktureeritud ülesanded juhendamisel Tööleht: Töö sobivuse analüüs Tööleht: Kuidas mina soovin töötada ☐ **Õppeülesanne: Kandideerimiseks vajalike dokumentide koostamine.** Meetodid: praktiline töö juhendamisel (infootsing , töökuulutuste analüüs, kandideerimisdokumentide koostamine), struktureeritud ülesanded juhendamisel ☐ **Õppeülesanne: Karjääriplaani koostamine**		**Hindamisülesanded ja -meetodid** ☒ **Hindamisülesanne: Eneseanalüüs** Meetod: arengumapp ☒ **Hindamisülesanne: Karjääriplaan** Meetod: struktureeritud kirjalik töö juhendamisel Tööleht: Karjääriplaani koostamine juhendamisel	

	arvestades oma karjäärivalikuid mõjutavaid tegureid.	Meetodid: loovustehnikad (joonistamine, pildiseeria koostamine, kollaaž jne), karjääri kujundamise pädevuste hindamine lihtsustatud mudeli abil (juhendamisel) Tööleht: Seniste tulemuste kaardistamine ja analüüs	

Kolmanda taseme kutseõpe

<table>
<tr><th colspan="4">Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas. Kolmanda taseme kutseõpe</th><th>Maht 5 EKAP</th></tr>
<tr><td colspan="5">Eesmärk: õppija kujundab juhendamisel oma tööalast karjääri ja arendab eneseteadlikkust tänapäevases keskkonnas, lähtudes elukestva õppe põhimõtetest</td></tr>
<tr><td rowspan="4">1.Individuaalne õpitee</td><td>Õpiväljund 1</td><td>Teadmised</td><td>Oskused</td><td>Hoiakud</td></tr>
<tr><td>seab juhendamisel endale õpieesmärke, arvestades oma võimalusi ning piiranguid</td><td rowspan="2">• õpitavast erialast lähtuvad huvid, väärtused, teadmised, oskused ja isikuomadused ning nende arendamise võimalused
• eesmärk ja plaan
• lühi- ja pikaajalised eesmärgid
• toetajad</td><td rowspan="2">• enda isiksuse kirjeldamine
• eriala õppimist toetavate ja piiravate tegurite kirjeldamine
• teadmiste, oskuste ja hoiakute ning töö tulemuste seostamine
• endast lähtuvate õpieesmärkide seadmine ja põhjendamine
• õpitegevuste plaani koostamine
• enese motiveerimine
• küsimuste esitamine
• abi küsimine ja vastuvõtmine</td><td rowspan="2">• positiivne hoiak enesearendamise suhtes
• valmisolek meeskonnatööks ja koostööks
• enesejuhtimine
• probleemide lahendamisele suunatud hoiak
• mitmekesisuse austamine
• ettevõtlik hoiak</td></tr>
<tr><td>Hindamiskriteeriumid
1. kirjeldab juhendamisel oma huvisid, väärtusi, oskusi, teadmisi, kogemusi ja isikuomadusi, sh õpi-, suhtlemis- ja koostööoskusi õpitava eriala kontekstis</td></tr>
<tr><td colspan="2">Õppeülesanded ja -meetodid</td><td colspan="2">Hindamisülesanded ja -meetodid</td></tr>
</table>

	2. sõnastab juhendamisel oma teadmistest, oskustest ja valitud erialast lähtuvad isiklikud õpieesmärgid 3. koostab juhendamisel isikliku eesmärgipärase õpitegevuste plaani	☐ **Õppeülesanne: Eneseanalüüs** Meetodid: enesehinnang juhendamisel (kutsestandardile vastavus), ideekaart, struktureeritud ülesanded juhendamisel Õpijuhis: Minu isiksuse maja Tööleht: Tugevuste kaardistamine ☐ **Õppeülesanne: Õpitegevuste plaani koostamine** Meetodid: loovustehnikad, struktureeritud ülesanded juhendamisel Õpijuhis: Väärtused ja soovid	☒ **Hindamisülesanne: Eneseanalüüs** Meetod: digitaalne arengumapp ☒ **Hindamisülesanne: Õpitee plaan** Meetod: struktureeritud kirjalik töö juhendamisel Hindamisülesanne: Õpitee plaan Tööleht: Isikliku õpingute plaani koostamine juhendamisel Hindamisülesanne: Arengumapp

2.Keskkonna mõistmine	**Õpiväljund 2**	**Teadmised**	**Oskused**	**Hoiakud**
	saab aru majanduse toimimisest, tööandja ja töövõtja rollidest	• turumajandus, tarbija, ettevõte, turg, nõudlus ja pakkumine, konkurents • piirkondlik ettevõtlus • ettevõtted (eesmärgid, rollid, tegevus) • õpitava erialaga seotud ameti eesmärgid ja ülesanded • meeskonnatöö alused • õpitava erialaga seotud keskkonnategurid	• piirkonna ettevõtte tegevuse kirjeldamine • majanduses osalejate ja turgude kirjeldamine • nõudluse ja pakkumise kirjeldamine • tööandja ja töövõtja rollide kirjeldamine • meeskonnas osalemine • positiivsete ja negatiivsete keskkonnategurite seostamine õpitava erialaga	• positiivne hoiak enesearendamise suhtes • valmisolek meeskonnatööks ja koostööks • enesejuhtimine • probleemide lahendamisele suunatud hoiak • mitmekesisuse austamine • ettevõtlik hoiak
	Hindamiskriteeriumid 1. kirjeldab juhendamisel turumajanduse toimimist ja selle osapoolte ülesandeid 2. kirjeldab juhendamisel piirkonna ettevõtteid			
		Õppeülesanded ja -meetodid	**Hindamisülesanded ja -meetodid**	

	3. kirjeldab juhendamisel tööandja ja töövõtja rolle, õigusi ja kohustusi 4. valib oma eesmärkidega sobiva ametikoha ning kirjeldab juhendamisel enda võimalikke ülesandeid 5. kirjeldab juhendamisel keskkonnategureid enda valitud ametikohal	☐ **Õppeülesanne: Majanduse alused** Meetodid: struktureeritud ülesanded, arutelud ☐ **Õppeülesanne: Ettevõtte tegevus** Meetodid: õppekäik või videoklipp koos kirjeldusega juhendi alusel, arutelu ☐ **Õppeülesanne: Ametikoha kirjeldus** Meetodid: praktiline töö, kirjeldus juhendi alusel	☒ **Hindamisülesanne: Majanduse alused** Praktiline töö majanduse alustest ☒ **Hindamisülesanne: Ettevõtte tegevus** Ettevõtte tegevuse kirjeldus juhendi alusel ☒ **Hindamisülesanne: Ametikoht** Ametikoha kirjeldus juhendi alusel

3. Väärtusloome ja panustamine	**Õpiväljund 3**	**Teadmised**	**Oskused**	**Hoiakud**
	kavandab juhendamisel oma panuse väärtuste loomisel enda ja teiste jaoks kultuurilises, sotsiaalses ja/või rahalises tähenduses	• probleemid ühiskonnas • probleemide lahendust soodustavad ja takistavad tegurid • väärtust loov mõtlemine, väärtusloome kultuurilises sotsiaalses ja rahalises tähenduses • tegevuste plaanimine **Vastavalt valikule:** projekt, äriidee	• probleemi määratlemine ühiskonnas • probleemilahenduste kavandamine loovustehnikate abil probleemilahenduste väärtuste kirjeldamine • probleemilahenduse valimine ja selgitamine • teistega koos töötamine **Vastavalt valikule:** lihtsa projekti kavandamine või äriidee kirjeldamine	• positiivne hoiak enesearendamise suhtes • valmisolek meeskonnatööks ja koostööks • enesejuhtimine • probleemide lahendamisele suunatud hoiak • mitmekesisuse austamine • ettevõtlik hoiak
	Hindamiskriteeriumid 1. määratleb juhendamisel meeskonnatööna probleemi ühiskonnas 2. kavandab juhendamisel meeskonnatööna probleemile lahendusi, kasutades loovustehnikaid 3. kirjeldab juhendamisel meeskonnatööna erinevate lahenduste kultuurilist, sotsiaalset ja/või rahalist väärtust			
		Õppeülesanded ja -meetodid		**Hindamisülesanded ja -meetodid**
		Õppeülesanded sooritatakse juhendamisel või juhendi abil. ☐ **Õppeülesanne: Probleemi määratlemine ühiskonnas** Meetodid: juhendatud arutelu näite/ juhtumi (oma kogemuse, video, sotsiaalmeedia postituse vms)		Vastavalt valikule: ☒ **Hindamisülesanne: Projekt** Lihtsa projekti planeerimine, teostamine ja esitlemine rühmatööna

	4. valib juhendamisel meeskonnatööna lahenduse probleemile 5. koostab juhendamisel meeskonnatööna tegevuskava valitud jätkusuutliku lahenduse elluviimiseks	alusel, paaristöö, rühmatöö meetodid, loovustehnikad Õpijuhis: Probleemi kirjeldamine ☐ **Õppeülesanne: Probleemilahenduste kavandamine ja väärtuse määratlemine** Meetodid: loovustehnikad , juhendatud arutelu, paaristöö, rühmatöö meetodid ☐ **Õppeülesanne, valik 1: Lihtne projekt** Lihtsa projekti kavandamine ja rakendamine ning projekti tulemuste suulise esitluse kavandamine Meetodid: rühmatöö meetodid, suuline esitlus, enesehinnang, refleksioon, esitlus Õpijuhis: Lihtsa projekti kavandamine ja rakendamine Tööleht: Projekti tegevus- ja ajakava ☐ **Õppeülesanne valik 2. Äriidee** Äriidee kirjeldamine ja selle suulise esitluse kavandamine. Meetodid: rühmatöö meetodid, juhendatud arutelu, enesehinnang, refleksioon, esitlus Õpijuhis: Äriidee kirjeldamine	Tööleht: Enesehinnang või ☒ **Hindamisülesanne: Äriidee** Äriidee koostamine ja esitlemine rühmatööna Tööleht: Enesehinnang

4.Enesearengut	Õpiväljund 4	Teadmised	Oskused	Hoiakud
	mõistab oma vastutust enesearendamisel ja kutsealase karjääri kujundamisel	• infoallikad koolitus-, praktika- või töökoha leidmisel • kandideerimine • karjäärivalikuid ja -otsuseid mõjutavad tegurid • kutsealaste oskuste rakendamise, arendamise,	• eesmärkide ja saavutatu võrdlemine • karjääriinfo allikate kasutamine • kandideerimiseks vajalike materjalide koostamine • edasist õppimist ja töötamist mõjutavate tegurite kirjeldamine	• positiivne hoiak enesearendamise suhtes • valmisolek meeskonnatööks ja koostööks • enesejuhtimine • probleemide lahendamisele suunatud hoiak
	Hindamiskriteeriumid			

	1. kirjeldab juhendamisel oma kutsealast arengut õpingute vältel, seostades seda oma eesmärkidega 2. leiab ja kasutab juhendamisel asjakohaseid infoallikaid endale koolitus-, praktika- või töökoha leidmisel 3. koostab juhendamisel praktikale või tööle kandideerimiseks vajalikud materjalid 4. kirjeldab juhendamisel oma karjääriteed mõjutavaid tegureid 5. kirjeldab juhendamisel enda õpitavate oskuste arendamise ja rakendamise võimalusi muutuvas keskkonnas	täiendamise ja tõendamise viisid • karjääriplaan	• õpitud oskuste arendamise, rakendamise ja tõendamise võimaluste kirjeldamine	• mitmekesisuse austamine • ettevõtlik hoiak
		Õppeülesanded ja -meetodid		**Hindamisülesanded ja -meetodid**
		☐ **Õppeülesanne: Eneseanalüüs** Meetodid: individuaalse õpitee plaani analüüs juhendamisel 🗋 Tööleht: Seniste tulemuste kaardistamine ja analüüs ☐ **Õppeülesanne: Kandideerimiseks vajalike dokumentide koostamine** Meetodid: praktiline töö juhendamisel (töökuulutuse otsimine, enda sobivuse hindamine ja kandideerimis-dokumentide koostamine valitud töökohale kandideerimiseks) ☐ **Õppeülesanne: Õpitavate oskuste arendamise ja rakendamise plaani (karjääriplaani) koostamine** Meetodid: kombineeritud meetodid https://www.minukarjaar.ee/harjutused/karjaarivalikud-ja-voimalused, loovustehnikad (pildiseeria, ajajoon, orienteerumiskaart, graafiline visualiseerimine jne)		☒ **Hindamisülesanne: Eneseanalüüs** Meetod: digitaalne arengumapp ☒ **Hindamisülesanne: Karjääriplaan** Õpitavate oskuste arendamise ja rakendamise plaani (karjääriplaani) koostamine Meetod: Struktureeritud kirjalik töö juhendamisel 🗋 Tööleht: Karjääriotsuse tegemise protsess

Neljanda taseme kutseõpe

<table>
<tr><th colspan="3">Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas. Neljanda taseme kutseõpe</th><th>Maht 5 EKAP</th></tr>
<tr><td colspan="4">Eesmärk: õppija kujundab oma tööalast karjääri ja arendab eneseteadlikkust tänapäevases muutuvas keskkonnas, lähtudes elukestva õppe põhimõtetest</td></tr>
<tr><td rowspan="4">1.Individuaalne õpitee</td><td>Õpiväljund 1</td><td>Teadmised</td><td>Oskused</td><td>Hoiakud</td></tr>
<tr><td>kavandab oma õpitee arvestades isiklikke, sotsiaalseid ja tööalaseid võimalusi ning piiranguid

Hindamiskriteeriumid

1. analüüsib juhendamisel oma huvisid, väärtusi, oskusi, teadmisi, kogemusi ja isikuomadusi sh õpi-, suhtlemis- ja koostööoskusi seoses õpitava erialaga
2. sõnastab juhendamisel eneseanalüüsi tulemustest lähtuvad isiklikud õpieesmärgid ja põhjendab neid
3. koostab juhendamisel isikliku eesmärgipärase õpitegevuste plaani, arvestades oma huvide, ressursside ja erinevate keskkonnateguritega</td><td>• eesmärk ja plaan
• teadlik ja eesmärgistatud tegevus
• õpitee kujundamise võimalused
• õpinguid ning valitud erialal töötamist toetavad ja piiravad tegurid
• kutsesüsteemist lähtuvad teadmised, oskused ja isikuomadused, nende arendamise ja tõendamise võimalused
• toetajad</td><td>• teadlik enese analüüsimine
• asjakohase eneseanalüüsi meetodi kasutamine
• enesekohase info kogumine ja kasutamine õpieesmärkide seadmisel
• eesmärkide seadmine ja hindamine
• info kogumine, säilitamine ja süstematiseerimine
• õpitegevuste plaani koostamine
• õpioskuste arendamine
• enese motiveerimine
• küsimuste küsimine
• abi küsimine ja vastuvõtmine</td><td>• positiivne hoiak enesearendamise suhtes
• valmisolek meeskonnatööks ja koostööks
• enesejuhtimine
• probleemide lahendamisele suunatud hoiak
• mitmekesisuse austamine
• ettevõtlik hoiak</td></tr>
<tr><td colspan="2">Õppeülesanded ja -meetodid</td><td colspan="2">Hindamisülesanded ja -meetodid</td></tr>
<tr><td colspan="2">☐ Õppeülesanne: Eneseanalüüs
Meetod: enesehinnang juhendi alusel

Õpijuhis: Kutsestandardiga tutvumine ja kompetentside hindamine

Meetodid: SWOT-analüüs, arutelu rühmas õppefilmi baasil: https://oska.kutsekoda.ee/tulevikutrendid/tootami</td><td colspan="2">☒ Hindamisülesanne: Eneseanalüüs
Meetod: digitaalne arengumapp
☒ Hindamisülesanne: Õpitee plaan
Meetod: struktureeritud kirjalik töö</td></tr>
</table>

		ne/, loovustehnikad (kollaaž, pildiseeria, poster vms) või mõistekaart ☐ **Õppeülesanne: Eesmärgistamine ja planeerimine** Meetod: struktureeritud ülesanne juhendi alusel, loovustehnikad: õpitee visualiseerimine (orienteerumiskaart, ajatelg, skeem, joonis vms) Tööleht: Eesmärkide seadmine	Hindamisülesanne: Õpitee plaan Tööleht: Isikliku õpitee plaani koostamine Hindamisülesanne: Arengumapp

2.Keskkonna mõistmine	**Õpiväljund 2**	**Teadmised**	**Oskused**	**Hoiakud**
	mõistab ühiskonna toimimist, tööandja ja organisatsiooni väljakutseid, probleeme ja võimalusi **Hindamiskriteeriumid** 1. selgitab meeskonnatööna turumajanduse toimimist ja selle osapoolte ülesandeid 2. kirjeldab meeskonnatööna piirkondlikku ettevõtluskeskkonda 3. selgitab regulatsioonidest lähtuvaid tööandja ja töövõtja rolle, õigusi ja kohustusi 4. kirjeldab organisatsioonide vorme ja tegutsemise viise, lähtudes nende eesmärkidest	• ühiskond ja majandus • turumajanduse alused (majandusringlus, turg, nõudlus-pakkumine, konkurents) • ettevõtluskeskkonna olemus ja osad, regionaalne ettevõtlus ja seda mõjutavad tegurid • organisatsioonid (vormid, eesmärgid, sise- ja väliskeskkond) • töölepinguseaduse üldmõisted – tööandja, töövõtja, nende rollid, õigused ja kohustused • rühma- ja meeskonnatöö alused	• regionaalse ettevõtluskeskkonna kirjeldamine ja selgitamine (tegurid ja nende mõju) • majandussubjektide ja turgude seostamine • nõudluse-pakkumise seostamine • organisatsiooni eesmärkide ja tegevuse kirjeldamine • organisatsioonivormide võrdlemine • töölepinguseaduse kasutamine tööandja ja töövõtja rollide kirjeldamisel • meeskonna moodustamine ja meeskonnas osalemine • probleemide ja võimaluste märkamine ja sõnastamine	• positiivne hoiak enesearendamise suhtes • valmisolek meeskonnatööks ja koostööks • enesejuhtimine • probleemide lahendamisele suunatud hoiak • mitmekesisuse austamine • ettevõtlik hoiak
		Õppeülesanded ja -meetodid		**Hindamisülesanded ja -meetodid**

	5. valib enda karjääri eesmärkidega sobiva organisatsiooni ning kirjeldab selles enda võimalikku rolli 6. seostab erinevaid keskkonnategureid enda valitud organisatsiooniga ning toob välja probleemid ja võimalused	☐ **Õppeülesanne: Turumajanduse toimimine, turuosalised, põhimõisted** Meetodid: praktiline meeskonnatöö, struktureeritud ülesanded 🗋 Tööleht: Majandusringluse mudel ☐ **Õppeülesanne: kohalike ettevõtetega tutvumine** Meetodid: õppekäik koos juhendi ja analüüsiga, struktureeritud ülesanne juhendi alusel (olemasolevad andmed), intervjuu 🗋 Tööleht: Organisatsioonid piirkonnas ☐ **Õppeülesanne: organisatsioon kui avatud süsteem** Meetodid: struktureeritud ülesanne juhendi alusel individuaalse või meeskonnatööna, õppekäik, esitlus (slaidid, poster vms) 🗋 Tööleht: Organisatsioon kui avatud süsteem 🗋 Tööleht: Organisatsiooni keskkond ☐ **Õppeülesanne: Soovitud roll organisatsioonis, võimalused ja piirangud** Meetodid: eneseanalüüs, loovtöö ☐ **Õppeülesanne: töökeskkonna analüüs seoses õpitava erialaga: riskid, õigused, kohustused** Meetodid: struktureeritud ülesanne, analüüs ja esitlus	☒ **Hindamisülesanne: Majanduse alused** (mõisted, majandusringluse mudel, põhiprintsiibid) Meetod: struktureeritud kirjalik töö ☒ **Hindamisülesanne: Organisatsioon ja keskkond** Meetod: struktureeritud kirjalik töö meeskonnas, esitlus ☒ **Hindamisülesanne: Eneseanalüüs seoses õpitava erialaga ja valitud piirkonna ettevõtluskeskkonnaga** Meetod: struktureeritud kirjalik töö juhendi alusel ☒ **Hindamisülesanne: Töökeskkonna analüüs** Meetodid: struktureeritud kirjalik töö juhendi alusel, mõistekaart

3. Väärtusloome	Õpiväljund 3	Teadmised	Oskused	Hoiakud
	kavandab omapoolse panuse enda ja teiste jaoks väärtuste loomisel kultuurilises, sotsiaalses ja/või rahalises tähenduses	• probleemid ühiskonnas • probleemilahenduse käsitused, jätkusuutlikkus ning probleemilahendust	• probleemide määratlemine ühiskonnas • keskkonnategurite kirjeldamine ja analüüs	• positiivne hoiak enesearendamise suhtes • valmisolek meeskonnatööks ja koostööks • enesejuhtimine

	Hindamiskriteeriumid 1. analüüsib erinevaid keskkonnategureid ning määratleb meeskonnatööna probleemi ühiskonnas 2. kavandab meeskonnatööna uuenduslikke lahendusi, kasutades loovustehnikaid 3. kirjeldab meeskonnatööna erinevate lahenduste kultuurilist, sotsiaalset ja/või rahalist väärtust 4. valib meeskonnatööna sobiva jätkusuutliku lahenduse probleemile 5. koostab meeskonnatööna tegevuskava valitud lahenduse elluviimiseks	soodustavad ja takistavad tegurid • keskkonnategurite analüüsimeetodid • väärtust loov mõtlemine, väärtusloome kultuurilises sotsiaalses ja rahalises tähenduses • tegevuste plaanimise meetodid **Vastavalt valikule:** projekt, projektijuhtimine (sh sündmuste korraldamine), äriidee, ärimudel	• probleemide lahenduste kavandamine loovustehnikate abil ning probleemilahenduste väärtuste määratlemine kultuurilises, sotsiaalses ja/või rahalises tähenduses • probleemide lahenduste elluviimise kavandamine • enda panustamise hindamine • meeskonnatöö ja suhtlemine meeskonnas **Vastavalt valikule:** projekti kavandamine ja rakendamine sh sündmuse plaanimine ja korraldamine, äriidee kirjeldamine, ärimudeli koostamine	• probleemide lahendamisele suunatud hoiak • mitmekesisuse austamine • ettevõtlik hoiak
		Õppeülesanded ja -meetodid		**Hindamisülesanded ja -meetodid**
		Õppeülesanded sooritatakse juhendi abil või iseseisvalt ☐ **Õppeülesanne: Probleemide määratlemine ühiskonnas** Meetodid: arutelu, rühmatöö meetodid, idee-või mõistekaart, loovustehnikad või meetodite kombinatsioon Õpijuhis: Probleemi kirjeldamine ☐ **Õppeülesanne: Keskkonnategurite analüüs** Tööleht: Makrokeskkonna analüüs Meetodid: rühmatöö, analüüs (PEST või PESTLE) ☐ **Õppeülesanne: Projektülesanne/probleem**		Vastavalt valikule: ☒ **Hindamisülesanne, valik 1: Projekt** Plaanimine, teostamine, esitlemine meeskonnatööna Enesehinnang (enesejuhtimine, tegevuse peegeldamine, panustamine projektis ja meeskonnatöös, arenguvajadused ja -võimalused) Meeskonnatöö hinnang (meeskonnatöö peegeldamine, meeskonnakaaslaste panustamine, arenguvajadused ja –võimalused) või ☒ **Hindamisülesanne, valik 2: Äriidee ja ärimudel** Äriidee kirjeldamine, ärimudeli koostamine ja esitlemine meeskonnatööna

		Projektülesande (probleemi) püstitamine, eesmärgi seadmine, lahenduse kavandamine ja väärtuse määratlemine Meetodid: meeskonnatöö, ajurünnak, debatt, rühmatöö meetodid või meetodite kombinatsioon ☐ **Õppeülesanne, valik 1: Projekt** Meetodid: meeskonnatöö, esitlus (slaidiesitlus, poster vms), enesehinnang, refleksioonimeetodid, struktureeritud kirjalik töö Õpijuhis: Projekti kavandamine ja rakendamine Tööleht: Projekti tegevus- ja ajakava ☐ **Õppeülesanne, valik 2: Äriidee, ärimudel ja prototüüp** Meetod: meeskonnatöö, loovustehnikad, esitlus (slaidiesitlus, poster vms), enesehinnang, meeskonnatöö hinnang, refleksioonimeetodid, struktureeritud kirjalik töö Õpijuhis: Äriidee kirjeldamine	Tööleht: Enesehinnang Tööleht: Meeskonnatöö hinnang

4.Enesearengut väärtustav	Õpiväljund 4	Teadmised	Oskused	Hoiakud
	mõistab oma vastutust tööalase karjääri kujundamisel ning on motiveeritud ennast arendama **Hindamiskriteeriumid** 1. analüüsib oma kutsealast arengut õpingute vältel, seostades seda lähemate ja	• kutsealane areng • karjääriinfo allikad • kandideerimine • kuvand • karjäärivalikuid ja -otsuseid mõjutavad tegurid • karjääriplaan • oskuste rakendamise, arendamise ja täiendamise viisid •	• kutsealase arengu analüüsimine • enesehindamise, tagasiside ja õpitulemuste analüüsimine • karjääriinfo allikate kasutamine, nende asjakohasuse ja usaldusväärsuse hindamine • kandideerimiseks nõutud materjali-de koostamine ja esitamine • isiklikke karjääriotsuseid mõjutavate piirangute ja võimaluste selgitamine	• positiivne hoiak enesearendamise suhtes • valmisolek meeskonnatööks ja koostööks • enesejuhtimine • probleemide lahendamisele suunatud hoiak • mitmekesisuse austamine • ettevõtlik hoiak

	kaugemate eesmärkidega ning tehes vajadusel muudatusi eesmärkides ja/või tegevustes 2. kasutab asjakohaseid infoallikaid endale koolitus-, praktika- või töökoha leidmisel ning koostab kandideerimiseks vajalikud materjalid 3. selgitab tegureid, mis mõjutavad tema karjäärivalikuid ja millega on vaja arvestada otsuste langetamisel, lähtudes eesmärkidest ning lühi- ja pikaajalisest karjääriplaanist 4. selgitab enda õpitavate oskuste arendamise ja rakendamise võimalusi muutuvas keskkonnas		• pika- ja lühiajalise karjääriplaani koostamine ja seostamine elukestva õppega	
		Õppeülesanded ja -meetodid		**Hindamisülesanded ja -meetodid**
		☐ **Õppeülesanne: Eneseanalüüs** Meetodid: isiklik SWOT-analüüs, isikliku õpitee eesmärkide analüüs, enesehinnang Tööleht: Karjääripädevuste hindamine Õpijuhis: Oskuste mõistekaart ☐ **Õppeülesanne: Kandideerimismaterjalide koostamine juhendi alusel** Meetodid: esitlus meeskonnatööna (persoonibrändi kuvandi kujunemine), rühmaarutelu, praktiline töö Õpijuhis: Infootsing ja kandideerimismaterjalide koostamine juhendi alusel ☐ **Valikülesanne: Video-CV koostamine** ☐ **Õppeülesanne: Karjääriplaani koostamine juhendi alusel** Meetodid: stendiettekanne meeskonnatööna (erialaste oskuste rakendamise ja arendamise teemal), õppekäik, intervjuu, loovustehnikad (graafiline visualiseerimine, ajatelg), mõistekaart	☒ **Hindamisülesanne: Eneseanalüüs juhendi alusel** Meetod: digitaalne arengumapp ☒ **Hindamisülesanne: Karjääriplaan** Meetod: struktureeritud kirjalik töö juhendi alusel

Viienda taseme kutseõpe

<table>
<tr><th colspan="4">Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas. Viienda taseme kutseõpe</th><th>Maht 5 EKAP</th></tr>
<tr><td colspan="5">Eesmärk: õppija juhib enda tööalast karjääri tänapäevases muutuvas keskkonnas, lähtudes elukestva õppe põhimõtetest</td></tr>
<tr><td rowspan="4">1.Individuaalne õpitee</td><td>Õpiväljund 1</td><td>Teadmised</td><td>Oskused</td><td>Hoiakud</td></tr>
<tr><td>kavandab oma õpitee arvestades isiklikke, sotsiaalseid ja tööalaseid võimalusi ning piiranguid</td><td>• enesejuhtimine
• lühi- ja pikaajalised eesmärgid
• plaanimine
• õpitee kujundamise võimalused
• õpinguid mõjutavad isiklikud ja keskkonnategurid
• eneseanalüüsi meetodid
• kutsesüsteemist lähtuvad teadmised, oskused ja isikuomadused, nende arendamise ja tõendamise võimalused
• enesemotivatsioon</td><td>• eesmärgipärane enese analüüsimine
• asjakohase eneseanalüüsi meetodi kasutamine
• tegevuste eesmärgistamine ja plaanimine
• õpieesmärkide seadmine, põhjendamine ja hindamine
• enese motiveerimine
• tagasiside küsimine ning vastuvõtmine</td><td>• positiivne hoiak enesearendamise suhtes
• valmisolek meeskonnatööks ja koostööks
• enesejuhtimine
• probleemide lahendamisele suunatud hoiak
• mitmekesisuse austamine
• ettevõtlik hoiak</td></tr>
<tr><td>Hindamiskriteeriumid

1. analüüsib oma huvisid, väärtusi, oskusi, teadmisi, kogemusi ja isikuomadusi sh õpi-, suhtlemis- ja koostööoskusi
2. analüüsib ennast ja oma õpiteed ning sõnastab oma õpieesmärgid
3. koostab eesmärgipärase isikliku õpitegevuste plaani, arvestades oma ressursside ja erinevate keskkonnateguritega</td><td colspan="2">Õppeülesanded ja -meetodid

☐ Õppeülesanne: Eneseanalüüs
Meetodid: enesehinnang (enda ja erialaga seotud kutsestandardis kirjeldatud kompetentside võrdlus), isiklik SWOT analüüs, rühmaarutelu, loovustehnikad
☐ Õppeülesanne: Õpitegevuste plaani koostamine
Meetodid: visualiseerimine (ajajoon, tabel, skeem), struktureeritud kirjalik töö</td><td colspan="2">Hindamisülesanded ja -meetodid

☒ Hindamisülesanne: Eneseanalüüs
Meetod: digitaalne arengumapp
☒ Hindamisülesanne: Isikliku õpitegevuste plaani koostamine
Meetod: struktureeritud kirjalik töö
Hindamisülesanne: Õpitee plaan</td></tr>
</table>

2.Keskkonna mõistmine

Õpiväljund 2	Teadmised	Oskused	Hoiakud
analüüsib ühiskonna toimimist, tööandja ja organisatsiooni väljakutseid, probleeme ning võimalusi, lähtudes jätkusuutlikkuse põhimõtetest	• ühiskond ja majandus • jätkusuutlik majandus • analüüsimeetodid • turumajanduse alused (majandusringlus, turg, nõudlus ja pakkumine, konkurents) • ettevõtluskeskkonna olemus ja osad, regionaalne ettevõtlus ja seda mõjutavad tegurid • organisatsioonid (vormid, eesmärgid, sise- ja väliskeskkond) • töölepinguseaduse üldmõisted – tööandja ja töövõtja, nende rollid, õigused ja kohustused • rühma- ja meeskonnatöö	• regionaalse ettevõtluskeskkonna analüüs (tegurid ja nende mõju) • majandussubjektide ja turgude seostamine • nõudluse ja pakkumise analüüs • konkurentsianalüüs • organisatsiooni eesmärkide, vormi ja tegevuse analüüs • enese rolli määratlemine organisatsioonis • töölepinguseaduse kasutamine tööandja ja töövõtja rollide kirjeldamisel • meeskonna moodustamine ja meeskonna juhtimine • probleemide ja võimaluste analüüsimine	• positiivne hoiak enesearendamise suhtes • valmisolek meeskonnatööks ja koostööks • enesejuhtimine • probleemide lahendamisele suunatud hoiak • mitmekesisuse austamine • ettevõtlik hoiak
Hindamiskriteeriumid 1. analüüsib meeskonnatööna turumajanduse toimimist ja selle osapoolte ülesandeid 2. analüüsib meeskonnatööna piirkondlikku ettevõtluskeskkonda 3. selgitab regulatsioonidest lähtuvaid tööandja ja töövõtja rolle, õigusi ja kohustusi 4. analüüsib organisatsioonide vorme ja tegutsemise viise, lähtudes nende eesmärkidest 5. valib oma karjääri eesmärkidega sobiva organisatsiooni ning selgitab selles enda võimalikku rolli 6. seostab erinevaid keskkonnategureid enda valitud organisatsiooniga ning selgitab organisatsiooni probleeme ja jätkusuutlikke võimalusi			

Õppeülesanded ja -meetodid	Hindamisülesanded ja -meetodid
☐ **Õppeülesanne: Ühiskond ja turumajandus** Majandusmudelid ja põhimõisted, jätkusuutlik majandus ja vastutustundlik ettevõtlus Meetodid: praktiline meeskonnatöö, mõistekaart, arutelud ☐ **Õppeülesanne: Organisatsioon kui avatud süsteem** Meetodid: analüüs juhendi alusel individuaalse või meeskonnatööna, õppekäik 🗋 Tööleht: Organisatsioon kui avatud süsteem ☐ **Õppeülesanne: Ettevõtluskeskkond, mikro- ja makrokeskkond, sidusgrupid**	☒ **Hindamisülesanne: Majanduse alused** Praktiline töö: ülesanded majanduse aluste kohta (mõisted, majandusringluse mudel, põhiprintsiibid väidetena/valikutena jms) ☒ **Hindamisülesanne: Regionaalse ettevõtluskeskkonna analüüs** ☒ **Hindamisülesanne: Eneseanalüüs** seoses õpitava erialaga ja valitud organisatsiooniga, juhendi alusel ☒ **Hindamisülesanne: Töökeskkonna analüüs ja hindamine juhendi alusel**

		Meetodid: õppekäigud koos juhendi ja analüüsiga, praktiline uurimus ja analüüs Tööleht: Organisatsiooni keskkond ☐ **Õppeülesanne: Soovitud roll organisatsioonis, võimalused ja piirangud** Meetodid: eneseanalüüs ☐ **Õppeülesanne: töökeskkonna analüüs seoses õpitava erialaga: riskid, õigused, kohustused** Meetodid: praktiline töö juhendi alusel, analüüs ja esitlus		
3. Väärtusloome ja panustamine	**Õpiväljund 3** **hindab** oma panust väärtuste loomisel enda ja teiste jaoks kultuurilises, sotsiaalses ja/või rahalises tähenduses **Hindamiskriteeriumid** 1. analüüsib erinevaid keskkonnategureid ning määratleb meeskonnatööna kompleksse probleemi ühiskonnas 2. kavandab meeskonnatööna uuenduslikke lahendusi, kasutades loovustehnikaid 3. analüüsib meeskonnatööna erinevate lahenduste kultuurilist, sotsiaalset ja/või rahalist väärtust	**Teadmised** • probleemid ühiskonnas • probleemilahenduse käsitused, jätkusuutlikkus ning probleemilahendust soodustavad ja takistavad tegurid • keskkonnategurite analüüsimeetodid • väärtust loov mõtlemine, väärtusloome kultuurilises sotsiaalses ja rahalises tähenduses • tegevuste plaanimise meetodid • tulud ja kulud, nende eelarvestamine **Vastavalt valikule:** projekt, projektijuhtimine (sh sündmuste korraldamine), äriidee, ärimudel	**Oskused** • ühiskonna probleemide analüüsimine, komplekssе probleemi määratlemine • keskkonnategurite analüüs • uuenduslike probleemilahenduste kavandamine loovustehnikate abil • probleemilahenduste väärtuste analüüsimine kultuurilises, sotsiaalses ja/või rahalises tähenduses • probleemilahenduste elluviimise kavandamine • eelarve koostamine • enda panustamise hindamine • meeskonnatöö ja suhtlemine meeskonnas **Vastavalt valikule:** projekti kavandamine ja rakendamine sh	**Hoiakud** • positiivne hoiak enesearendamise suhtes • valmisolek meeskonnatööks ja koostööks • enesejuhtimine • probleemide lahendamisele suunatud hoiak • mitmekesisuse austamine • ettevõtlik hoiak

	4. valib ja põhjendab meeskonnatööna sobivaima lahenduse probleemile 5. koostab meeskonnatööna tegevuskava ja eelarve valitud lahenduse elluviimiseks **6.** hindab enda kui meeskonnaliikme panust väärtusloomes		sündmuse plaanimine ja korraldamine või äriidee kirjeldamine ja ärimudeli koostamine	

Õppeülesanded ja -meetodid	**Hindamisülesanded ja -meetodid**
☐ **Õppeülesanne: Kompleksete probleemide määratlemine ühiskonnas** Meetodid: arutelu, rühmatöö meetodid, idee- või mõistekaart, loovustehnikad või meetodite kombinatsioon Õpijuhis: Probleemi kirjeldamine ☐ **Õppeülesanne: Keskkonnategurite analüüs** Meetodid: rühmatöö meetodid, analüüs (PEST või PESTLE) Tööleht: Makrokeskkonna analüüs ☐ **Õppeülesanne: Projektülesanne/probleem** Projektülesande (probleemi) püstitamine ja analüüs, eesmärgi seadmine, lahenduse kavandamine ja väärtuse määratlemine Meetodid: meeskonnatöö, ajurünnak, debatt, rühmatöö meetodid või meetodite kombinatsioon ☐ **Õppeülesanne, valik 1: Projekt** Meetodid: projekt, meeskonnatöö, loovustehnikad, esitlus, enesehinnang, meeskonnatöö hinnang, refleksioonimeetodid, struktureeritud kirjalik töö	Vastavalt valikule: ☒ **Hindamisülesanne: Projekt** Projekti plaanimine, sh eelarve koostamine, teostamine, aruande koostamine ja tulemuste esitlemine meeskonnatööna Enesehinnang (enesejuhtimine, tegevuse peegeldamine, panustamine projektis ja meeskonnatöös, arenguvajadused ja -võimalused) Meeskonnatöö hinnang (meeskonnatöö peegeldamine, meeskonnakaaslaste panustamine, arenguvajadused ja –võimalused) või ☒ **Hindamisülesanne: Ärimudel ja prototüüp** Ärimudeli koostamine, prototüübi loomine ja testimine, aruande koostamine ja tulemuste esitlemine meeskonnatööna Tööleht: Enesehinnang Tööleht: Meeskonnatöö hinnang

		Õpijuhis: Projekti kavandamine ja rakendamine ☐ **Õppeülesanne, valik 2: Äriidee, ärimudel ja prototüüp** Meetodid: meeskonnatöö , loovustehnikad, esitlus, enesehinnang, meeskonnatöö hinnang, refleksioonimeetodid, struktureeritud kirjalik töö Õpijuhis: Äriidee kirjeldamine ja ärimudeli koostamine		
4.Enesearengut väärtustav hoiak	**Õpiväljund 4** **koostab** ennastjuhtiva õppijana isikliku lühi- ja pikaajalise karjääripaani **Hindamiskriteeriumid** 1. analüüsib oma kutsealast arengut, seostades seda lähemate ja kaugemate eesmärkidega ning tehes vajadusel muudatusi eesmärkides ja/või tegevustes 2. valib ja kasutab asjakohaseid infoallikaid koolitus-, praktika- või töökoha leidmisel ning koostab kandideerimiseks vajalikud materjalid	**Teadmised** • kutsealase arengu juhtimine • karjääriinfo allikad • kandideerimine • karjääri kujundamine • karjäärivalikud ja -otsuseid mõjutavad tegurid • valikuvõimalused ja otsustamine • oskuste arendamise, rakendamise ja täiendamise võimalused • lühi- ja pikaajaline karjääriplaan	**Oskused** • kutsealase arengu analüüsimine erinevatest aspektidest lähtuvalt • karjääriinfo allikate kasutamine, nende asjakohasuse ja usaldusväärsuse hindamine • kandideerimiseks vajalike materjalide koostamine • isiklikule karjäärile tähenduse loomine • isiklike ja muutuvast keskkonnast tulenevate tegurite ja nende koosmõju analüüsimine • lühi- ja pikaajalise karjääriplaani koostamine ja seostamine elukestva õppega	**Hoiakud** • positiivne hoiak enesearendamise suhtes • valmisolek meeskonnatööks ja koostööks • enesejuhtimine • probleemide lahendamisele suunatud hoiak • mitmekesisuse austamine • ettevõtlik hoiak
		Õppeülesanded ja -meetodid		**Hindamisülesanded ja -meetodid**

	3. analüüsib tegureid, mis mõjutavad karjäärivalikuid ja millega on vaja arvestada otsuste langetamisel. Lähtub analüüsil oma eesmärkidest ning lühi- ja pikaajalisest karjääriplaanist 4. analüüsib oma oskuste arendamise ja rakendamise võimalusi muutuvas keskkonnas	☐ **Õppeülesanne: Eneseanalüüs** Meetodid: isiklik SWOT-analüüs, enesehinnang karjäärikujundamise pädevuste küsimustiku baasil 🗋 Tööleht:_Karjääripädevuste hindamine ☐ **Õppeülesanne: Kandideerimiseks vajalike materjalide koostamine** Meetodid: rühmaarutelu, praktiline töö Õpijuhis: Liftikõne eneseturunduse meetodina ☐ **Õppeülesanne: Oskuste rakendamise ja arendamise plaani (karjääriplaani) koostamine** Meetodid: mõistekaart, loovustehnikad ,nt suunatud kujutluse ülesanded, karjääripaani visualiseerimine, hindamismaatriksid. Demingi ring	☒ **Hindamisülesanne: Eneseanalüüs** Meetod: digitaalne arengumapp ☒ **Hindamisülesanne: Karjääriplaan** Meetod: struktureeritud kirjalik töö

Mooduli rakendamist toetavad materjalid

Õpijuhis: Ideekaart “Minu õppimise mõjutajad”

Teine tase ÕV1

- Joonista ideekaart enda õpingute mõjutajate kohta!
- Tõmba joon alla nendele teguritele, mille mõju sinu jaoks on kõige suurem!

Milliste teguritega pead kindlasti arvestama?
Mida saad teha, et takistavate tegurite mõju vähendada? Kes saavad sulle abiks olla?

Õpijuhis: Minu isiksuse maja

Kolmas tase ÕV1

Joonista maja, millel on vundament, I ja II korrus ning katus.
Kirjuta oma isikuga seotud omadused (nt iseloomujooned ja hoiakud) hoonele korrustele:

- maja vundamendile need omadused, mis sind kõige paremini iseloomustavad ja mis sinus ei muutu (või muutuvad vähe);
- I korrusele need omadused, mida soovid endas arendada;
- II korrusele omadused, millest tahaksid vabaneda;
- kuidas sind kirjeldavad teised inimesed (sõbrad, vanemad, õpetajad jne)? Kirjuta need omadused katusele.

Milline hoone sa oled (tahaksid olla)? Kes ja kuidas aitab seda hoonet ehitada?

Õpijuhis: Väärtused ja soovid

Kolmas tase ÕV1

Pane kirja 5 asja, mida tahad tingimata oma elu jooksul saavutada, kogeda, omada.

- Tahaksin ära teha, saavutada . . . (1.–5.)
- Tahaksin näha, kogeda . . . (1.–5.)
- Tahaksin, et mu oleks. . . (1.–5.)

Mida teed juba praegu, et loetletud asju saavutada, kogeda, omada?
Kui tõenäoline on nende eesmärkide saavutamine? Põhjenda hinnangut!
Millest iga üksiku eesmärgi saavutamine sõltub?
Kuidas praegused erialaõpingud aitavad sul oma eesmärke saavutada?

Õpijuhis: Kutsestandardiga tutvumine ja kompetentside hindamine

Neljas tase ÕV1

- Valmista ette tööleht: prindi õpitava erialaga seotud kutsestandardi osad A ja B (või tee endale tööleht, kopeerides kutsestandardi osad A ja B muutmist võimaldavas vormingus dokumenti).

- Tutvu õpitava eriala kutsestandardiga. Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid.
- Märgi ära töö osad, mis sind kõige enam huvitavad. Kirjuta üles tekkinud küsimused.
- Võrdle enda olemasolevaid teadmisi, oskusi ja isikuomadusi kutsestandardis kirjeldatud kohustuslike ja läbivate kompetentsidega. Märgi +, kui nimetatud kompetents on sul juba olemas, ja –, kui seda veel ei ole.
- Märgi skaalal ära, kuivõrd sa enda hinnangul vastad praegu õpitava erialaga seotud kutsestandardi nõuetele.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

- Sõnasta endale tööalase arengu 3 kõige olulisemat eesmärki.
  1. eesmärk: . . . . . .
  2. eesmärk: . . . . . .
  3. eesmärk: . . . . . .
- Arutlege õpetaja juhendamisel:
  Miks on vaja kutsestandardeid?
  Mis on kompetentsid?
  Mida tähendab professionaalsus?
  Kuidas on kutsestandard seotud sinu õpingutega?
  Kuidas tõendatakse kompetentse kutseeksamil?
  Millised on õppijate võimalused ennast õpingute ajal kutsestandardi nõuetega vastavusse viia?

Valikülesanne: võrdle ennast kutsestandardiga ja koosta selle põhjal isiklik SWOT-analüüs.

Õpijuhis: Oskuste mõttekaart

Neljas tase ÕV4

Õppida ja oskusi omandada saab erinevaid elurolle täites ja erinevate tegevuste kaudu, nt koolis õppekava raames, koolivälistel kursustel ja töötubades (ka Interneti vahendusel), argielutoimetustes, hobidega tegeldes, vabatahtlikus tegevuses jne.

- Joonista mõttekaart (*mind map)* oma eluvaldkondadest.
- Kõigepealt paiguta paberi keskele ennast. Seejärel tõmba eri suundadesse jooned, mis kujutavad sinu erinevaid eluvaldkondi: perekond, sõbrad, hobid, töö/õppimine.
- Mõtle, milliseid oskusi oled nendes eluvaldkondades tegutsedes omandanud ja kirjuta need mõttekaardile. Näiteks pane kirja, mida oled õppinud kodus või huviringis.
- Märgi ära oskused , mis on vajalikud töötamiseks praegu õpitaval erialal või tulevad erialaõpingutes kasuks.

Kasuta mõttekaarti luues erinevaid värve ja kujundeid.
Soovi korral võid kaardi koostada sobivate digivahenditega.
Oskuste omandamise kaarti saad kasutada enda karjääriplaani ja tööle kandideerimise dokumentide koostamisel.

Õpijuhis: Kandideerimismaterjalide koostamine

Neljas tase ÕV4

1. Leia endale sobiv töö:
   a) üheks päevaks;
   b) koolivaheajaks või nädalavahetusteks;
   c) õpitava erialaga seotud unelmate töö.

2. Tutvu CV ja motivatsioonikirja koostamise soovitustega! Allikateks sobivad näiteks CVKeskus, CV-Online, Europass, Töötukassa, video-CV juhis
3. Koosta soovitud tööle kandideerimiseks töökuulutuses nõutud kandideerimisdokumendid.

Õpijuhis: Liftikõne eneseturunduse meetodina

Viies tase ÕV4

Tutvu liftikõne eesmärkide ja koostamise põhimõtetega.

- Koosta lühike enesetutvustus (liftikõne).
- Esita enesetutvustus rühmakaaslastele.
- Analüüsige rühmas kuuldud liftikõnesid. Kuulajad saavad esitada positiivses sõnastuses kommentaare ja /või parendusettepanekuid.

Õpijuhis: Probleemi määratlemine

<table>
<tr><th colspan="4">Õppeülesanne: Probleemi määratlemine</th></tr>
<tr><th>Teine tase</th><th>Kolmas tase</th><th>Neljas tase</th><th>Viies tase</th></tr>
<tr><td>Probleemi kirjeldamine lähiümbruses, juhendamisel</td><td>Probleemi määratlemine ühiskonnas, juhendamisel</td><td>Probleemide määratlemine ühiskonnas</td><td>Komplekssete probleemide määratle-mine ühiskonnas</td></tr>
<tr><th colspan="4">Õpijuhis: Probleemi määratlemine</th></tr>
<tr><th colspan="2">Teine tase ÕV3</th><th colspan="2">Kolmas tase ÕV3</th></tr>
<tr><td colspan="2">1. Tuleta meelde, milliseid probleeme on sinul või kellelgi teisel ette tulnud viimase nädala jooksul (nt pole olnud aega kodutöid teha, pole olnud raha mõne vajaliku asja ostmiseks, sõbrad on tülli läinud, oled näinud inetut käitumist vms).
2. Küsi endalt, miks see probleem tekkis ehk mis on selle probleemi põhjus?
3. Jutusta probleemist ja selle põhjusest paarilisele.
4. Kuula kaaslase jutustust tema leitud probleemist ja selle põhjusest.
5. Arutlege ühiselt ja koos õpetajaga, milliseid probleeme ja miks ette tuleb.
Valik: Probleem videoklipi või multifilmi tegelase näitel.</td><td colspan="2">1. Vaata tähelepanelikult videoklippi (videoklipp õpetaja valikul) või loe uudist Eesti majandusest (uudis õpetaja valikul või õpilase enda valitud).
2. Leia videost või uudisest vähemalt üks probleem ja kirjuta see üles.
3. Arutle omaette, miks sinu arvates see probleem tekkis ja kirjuta vastus üles.
4. Arutle paarilisega või töörühmas, milliseid probleeme märkasite. Koostage märgatud probleemidest ühine nimekiri.
5. Arutlege üheskoos, miks need probleemid tekkisid. Püüdke leida rohkem põhjuseid, küsides üha uuesti, miks probleem tekkis.
6. Arutlege üheskoos, milliseid probleeme ja miks tegelastel videos ette tuli või milliseid probleeme märkasite Eesti majanduses uudise põhjal.</td></tr>
<tr><th colspan="2">Neljas tase ÕV3</th><th colspan="2">Viies tase ÕV3</th></tr>
<tr><td colspan="2">1. Vaata tähelepanelikult videoklippi või loe teksti (videoklipp või tekst õpetaja valikul)</td><td colspan="2">1. Tehke töörühmas ajurünnak teemal: „Komplekssed probleemid ühiskonnas“</td></tr>
</table>

või tehke töörühmas ajurünnak: probleemid ühiskonnas. 2. Leia probleem(id) ja kirjuta lühidalt üles. 3. Arutle omaette, **miks** sinu arvates probleem(id) tekkis(id) ja kirjuta mõtted üles. 4. Arutlege töörühmas, milliseid probleeme märkasite. 5. Koostage töörühmaga probleemidest ideekaart. 6. Valige ideekaardilt üks probleem ja arutlege töörühmas, **miks** probleem tekkis. Püüdke leida rohkem/sügavamaid põhjuseid, küsides üha uuesti, **miks** -küsimusi. Kasutage töölehte. 7. Täiendage ideekaarti probleemi põhjustega. 8. Esitlege töö tulemusi teistele töörühmadele ja arutelge ühiselt probleemide ja nende põhjuste üle ühiskonnas.	(kompleksne probleem puudutab ühtaegu kas mitut eluvaldkonda, sihtrühma, ühiskonna tasandit vms) või leidke meediast (artiklid, uudised, dokfilmid jne) allikas, mis käsitleb mõnd kompleksset probleemi ühiskonnas. 2. Kirjutage kõik tekkinud ideed/leitud probleemid üles. 3. Valige üks kompleksne probleem ja selgitage probleem lahti, kasutades **miks? kes? mida? kus? millal? kuidas?** küsimusi. 4. Koostage probleemi, selle olemuse ja põhjuste kohta mõistekaart. 5. Püüdke leida rohkem/sügavamaid põhjuseid, küsides üha uuesti, **miks** -küsimusi. Kasutage töölehte 6. Täiendage mõistekaarti probleemi põhjustega. 7. Esitlege töö tulemusi teistele töörühmadele ja arutelge ühiselt probleemide ja nende põhjuste üle ühiskonnas.

Õpijuhis: Keskkonnategurite analüüs

Neljas tase ÕV2	Viies tase ÕV2

- Loe läbi PEST- või PESTLE-analüüsi õppematerjal.
- Valige töörühmas õpitava valdkonna ärimudel või ettevõte ja koostage sellele keskkonnaanalüüs, kasutades PESTLE analüüsi meetodit. Kasutage töölehte.
- Otsige analüüsi koostamiseks informatsiooni erinevatest allikatest (sh nt statistika, eriala- jm ajakirjad, ettevõtete kodulehed, muud internetiallikad).
- Esitlege analüüsi tulemusi, arutelge ühiselt nende üle, tooge välja peamised järeldused.

Õpijuhis: Projekti kavandamine ja rakendamine

Õppeülesanne: Projekt			
Teine tase	**Kolmas tase**	**Neljas tase**	**Viies tase**
Lihtsa projekti kavandamine ja läbi-viimine juhendamisel. Enesehinnang juhendamisel.	Lihtsa projekti kavandamine ja rakendamine juhendamisel ja juhendi alusel. Projekti tulemuste suuline esitlus ja arutelu. Enesehinnang juhendamisel.	Projekti kavandamine juhendi alusel, tegevus- ja ajakava ning eelarve koostamine. Projekti kokkuvõtte ja tulemuste hinnangu koostamine ja esitlus. Enese- ja meeskonnatöö hinnang juhendi alusel.	Projekti kavandamine juhendi alusel, tegevus- ja ajakava ning eelarve koostamine. Projekti aruande ja tulemuste hinnangu koostamine, analüüs ja esitlus. Enese- ja meeskonnatöö hinnang juhendi alusel.
Õpijuhis: Projekt			

Teine tase ÕV3	Kolmas tase ÕV3
Kavandage ja rakendage projekt (näiteks rühmaõhtu üksteisega tutvumiseks, ühine piknik, ühine huvikäik vms). Selleks: 1. Pakkuge välja ühise ürituse ideid (mida te sooviksite koos teha et paremini üksteist tundma õppida?); õpetaja koondab ideed. 2. Valige välja üks idee, mis enamusele meeldib. 3. Arutlege, mida selleks tegema peate, et idee ellu viia. 4. Kirjutage vajalikud tegevused üles ja jaotage ülesanded omavahel. 5. Arutlege, mida selleks vaja läheb, et üritus läbi viia. Kirjutage vajalik üles. 6. Valmistage üritus ette ja viige läbi. 7. Arutlege, kuidas läks - mis läks plaani järgi ja mis mitte, mis meeldis, millised takistused olid jne. 8. Arutle endamisi, mida sina projektis tegid ja kuidas enda tehtuga rahule jäid. Räägi sellest ka kaaslastele.	Kavandage ja rakendage ühistööna projekt (näiteks üritus, näitus, tähtpäeva tähistamine vms õpperühmas või koolis). Selleks: 1. Pakkuge välja projekti ideid. Koondage need. 2. Valige välja üks idee, mis enamusele meeldib. 3. Arutlege, mida on selleks vaja teha, et idee ellu viia. Koostage tööplaan ja tööjaotus (mida, millal teete ja kes iga tegevuse eest vastutab). Kasutage töölehte. 4. Arutlege, milliseid vahendeid, ruume, kui palju inimesi jne selleks vaja läheb, et üritus läbi viia. Koostage nimekiri vajalikest vahenditest. 5. Viige tööplaanis toodud tegevused ellu. 6. Arutlege tehtu üle, peegeldage, mis õnnestus ja mis oleks võinud paremini minna, kuidas laabus ühistöö. Arutlege ka, miks asjad nii läksid, nagu läksid. Kasutage töölehte. 7. Koostage pidepunktid suulise esitluse jaoks ja leppige kokku esitluse tegemise üksikasjad. Esitluses on: sissejuhatus, projekti käigu ja tulemuste tutvustus, hinnang sh ühistööle. 8. Koosta enesehinnang. Kasuta töölehte.
Neljas tase ÕV3	**Viies tase ÕV3**
Tutvu projektitööd käsitleva õppematerjaliga. Kavandage ja rakendage meeskonnatööna projekt valitud probleemi lahendamiseks. Selleks: 1. Kavandage projekti idee, korraldades selleks ajurünnaku. 2. Arutlege ideede üle ja valige meeskonnaga välja üks idee. 3. Määratlege projekti eesmärgid. 4. Määratlege vajalikud ressursid (inimesed, vahendid, raha, ruumid jne). 5. Koostage tegevuskava ja tööjaotus (mida ja millal tehakse ning kes vastutab). Kasutage töölehte. 6. Koostage projekti eelarve. 7. Tehke vaheanalüüs plaanimisetapist (SWOT-analüüs). 8. Viige tegevuskavas toodud tegevused ellu. Vajadusel tehke vaheanalüüse. 9. Koostage kirjalik lühikokkuvõte/aruanne projekti plaanimisest ja läbiviimisest. 10. Arutlege projekti tulemuste üle, andke hinnang projektile, sh probleemi lahendusele. Kasutage refleksiooni töölehte. 11. Koostage meeskonnatöö hinnang (tööleht). 12. Koostage vabalt valitud digivahendiga poster või slaidi-, või videoesitlus projekti ja tulemuste kohta. 13. Koosta enesehinnang (tööleht).	

Õpijuhis: Äriidee kirjeldamine ja ärimudeli koostamine

Õppeülesanne: Äriidee kirjeldamine ja ärimudeli koostamine			
Teine tase	**Kolmas tase**	**Neljas tase**	**Viies tase**

Äriidee kirjeldamine juhendamisel etteantud näite alusel.	Äriidee kirjeldamine juhendamisel ja juhendi alusel, etteantud näite või õppekäigu põhjal.	Äriidee kirjeldamine, lihtsa ärimudeli koostamine ja prototüübi loomine; projekti kokkuvõte, tulemuste hinnang ja esitlus.	Äriidee kirjeldamine, ärimudeli koostamine ja prototüübi loomine; projekti kokkuvõte, tulemuste hinnang ja esitlus.

Õpijuhis: Äriidee kirjeldus

Teine tase ÕV3	Kolmas tase ÕV3
1. Vaata tähelepanelikult videoklippi (õpetaja valikul õpitava eriala ettevõttest). 2. Arutle (paarilisega), **kellele** ettevõte oma tooteid/teenuseid müüb. 3. Loetle (koos paarilisega) tooteid/teenuseid, **mida** ettevõte pakub. 4. Arutle (paarilisega), **kuidas** ettevõte töötab (millised töötajad seal on, mida nad teevad, milline on ettevõtte väljanägemine, sisustus, seadmed jne) 5. Arutlege üheskoos kokkuvõtlikult, **kellele** ettevõte on suunatud, **mida** ta pakub ja **kuidas** toimib. 6. Anna enesele hinnang, kuidas äriidee kirjeldamisega hakkama said. Kasuta töölehte.	1. Vaata tähelepanelikult videoklippi (õpetaja valikul õpitava eriala ettevõttest). 2. Arutle endamisi, **kellele** ettevõte on suunatud, **mida** ta pakub ja **kuidas** toimib. Kirjuta mõtted üles. 3. Vaadelge töörühmaga ettevõtte kodulehte. 4. Arutlege töörühmas, **kellele** ettevõte oma tooteid/teenuseid müüb (kes on sihtrühmad). 5. Loetlege töörühmas tooteid/teenuseid, **mida** ettevõte pakub. 6. Arutle töörühmas, **kuidas** ettevõte töötab (kuidas toode/teenus sünnib ja kuidas see sihtrühmadeni jõuab jne) 7. Kirjeldage ettevõtte äriidee: **„Kellele? Mida? Kuidas?“** töölehel. 8. Esitlege töörühmaga töö tulemusi teistele töörühmadele. Arutlege üheskoos nende üle. 9. Anna enesele hinnang, kuidas sul äriidee kirjeldamine õnnestus. Valik: äriidee kirjeldus õppekäigu alusel.
Neljas tase ÕV3	**Viies tase ÕV3**
1. Valige meeskonnaga õpitava valdkonna ettevõte või sooritage ülesanne õppekäigu põhjal. 2. Hankige ettevõtte kohta lisainformatsiooni selle kodulehelt, meediast. 3. Kirjeldage ettevõtte äriidee: **Kellele? Mida? Kuidas?** 4. Esitlege äriideed teistele meeskondadele. 5. Koostage ettevõtte ärimudel, kasutades ärimudeli lõuendit (*Osterwalder, Lean Canvas*) 6. Vajadusel hankige lisainformatsiooni. 7. Koostage ärimudeli kohta lühiesitlus (liftikõne) ja esitage see kaasõppuritele. 8. Peegeldage meeskonnaga tehtud tööd, tooge välja, mis õnnestus ja millised olid väljakutsed. Kasutage töölehte. 9. Andke hinnang meeskonnatööle. Kasutage töölehte. Valik: Leidke meeskonnaga õpitava valdkonna toote/teenuse ideid, korraldades selleks ajurünnak. Vt tase 5 juhend.	1. Leidke meeskonnaga õpitava valdkonna toote/teenuse ideid. Viige selleks läbi ajurünnak. 2. Valige välja üks idee, millega edasi töötate 3. Kirjeldage äriidee: **Kellele? Mida? Kuidas?** 4. Esitlege äriideed teistele meeskondadele ja koguge tagasisidet 5. Koostage äriidee analüüs (SWOT). 6. Koostage äriidee alusel ettevõtte ärimudel, kasutades ärimudeli lõuendit (*Osterwalder, Lean Canvas*). 7. Looge esialgne toote/teenuse prototüüp. 8. Hankige prototüübile sihtrühmalt tagasisidet ja analüüsige seda. 9. Arendage prototüüpi edasi saadud tagasiside põhjal. 10. Koostage ärimudeli kohta lühiesitlus (liftikõne) ja esitage see teistele meeskondadele. 11. Peegeldage meeskonnaga tehtud tööd, tooge välja, mis õnnestus ning millised väljakutsed

	ja miks töös ette tulid. Võite kasutada töölehte. 12. Andke hinnang meeskonnatööle. 13. Koostage meeskonnas vabalt valitud digivahendiga esitlus. 14. Koosta eneseanalüüs.

Hindamisülesanne: Arengumapp

Arengumapp on õpitee moodulis keskne vahend, millega kavandada õppimist ja töötamist. Arengumapi koostamist alustatakse õpingute alguses ja jätkatakse sellega kogu õppeperioodil. Arengumapi koostamine ja juhendamine on vastavuses õppekava tasemega.

Teine tase	Kolmas tase	Neljas tase	Viies tase
1. Tutvu arengumapi mõiste ja kasutusaladega 2. Sea sisse isiklik arengumapp. Kujunda õpetaja juhendamisel tiitelleht. 3. Koonda arengumappi mooduli töölehed ja teised iseseisvad tööd. Soovi korral võid lisada joonistusi, fotosid ja muud teemakohast. 4. Kui vajalikud tööd on mappi kogutud, koosta õpetaja abiga arengumapi sisukord. 5. Esita mapp õpetajale hindamiseks. Arutage koos, kuidas sul on läinud. Seadke uued õppimise ja tööga seotud eesmärgid.	1. Tutvu arengumapi mõiste ja kasutusaladega Arengumapp (*Personal Development ePortfolio*) toetab isikliku arenguga seotud tegevuste (õppimine, töötamine, tegevused, saavutused) reflekteerimist ja plaanimist . Arenguvaldkondadeks on isiklik areng, haridus- ja kutsealane areng ning tööalane karjäär. Arengumapi koostamise ja analüüsimise kaudu õpime infot koguma, organiseerima, säilitama ja kasutama. Arengumapp • aitab seada endale õppimise ja tööga seotud eesmärke; • aitab plaanida oma kutsealast arengut ja õpinguid; • hindamisvahendina kajastab sinu oskuste vastavust õppekava nõuetele; • on abiks kandideerimisdokumentide koostamisel. 2. Sea sisse isiklik arengumapp, soovitatavalt digitaalne (e-portfoolio, blogi, koduleht). Loo selle esileht ja struktuur. Digitaalse arengumapi loomiseks sobivad näiteks blogi, koduleht jms. 3. Koonda arengumappi mooduli töölehed ja iseseisvad tööd. Täienda soovi korral fotode, artiklite ja muu teemakohasega. 4. Võimalda õpetajale/juhendajale nõustamiseks ja hindamiseks ligipääs oma arengumapile.	

Hindamisülesanne: Õpitee plaan

Teine tase ÕV1	Kolmas tase ÕV1

1. Kirjelda, mida teeb . . . . . (õpitava eriala töötaja)!
   Soovi korral kasuta sõnakaarte, pilte, pildikaarte, ameti tundmaõppimiseks täidetud töölehti.
2. Kellele on . . . . . töö vajalik?
3. Mida peab oskama, et selles ametis tööd hästi teha? Nimeta vähemalt 10 oskust!
4. Kirjuta nimetatud oskused tabelisse (kleebi sõnakaardid) Kasuta töölehte.
5. Hinda oma oskusi! Täida oskuste tabel.
6. Mõtle ja aruta oma juhendajaga:
   - Kuidas saad vajalikke oskusi õpingute ajal arendada?
   - Mida pead juurde õppima?
   - Millised on sinu tugevused (oskused, võimed, huvid, omadused), mis sind erialaõpingutes toetavad?
   - Kes ja kuidas saab sulle abiks olla?
7. Kirjuta (või joonista) oma eesmärk õpingute lõpus.

Neljas tase ÕV1	Viies tase ÕV1
1. Kirjelda ja põhjenda oma kaugemad ja lähemad õpieesmärgid, lähtuvalt õpitava eriala kutsestandardist ja sinu õpinguid mõjutavatest teguritest. Kasuta töölehte. 2. Vali endale sobiv vorm kirjeldamiseks (nt mõistekaart). 3. Milliseid teadmisi ja oskusi on sul kõige rohkem juurde vaja? 4. Kogu infot: millised on võimalused püstitatud eesmärkide saavutamiseks õpingute vältel? 5. Kavanda ja visualiseeri oma õpitee nii, et sammhaaval täidaksid püstitatud eesmärgid. 6. Vormista isiklik õpitee plaan endale meelepäraselt ja arusaadavalt.	1. Kirjelda ja põhjenda oma kaugemad ja lähemad õpieesmärke. 2. Koosta plaan seatud eesmärkide saavutamiseks (kirjelda enda isiklikku õpiteed). Eesmärgid ja õpitee kirjeldus võiksid hõlmata järgmisi komponente: • erialased teadmised ja oskused (vt kutse-standardist tulenevad nõuded); • isiksuse arengu eesmärgid (vt kutsestandardist tulenevad hoiakud, omadused, töötamist või õppimist toetavad oskused); • võimalused püstitatud eesmärkide saavutamiseks käesolevate õpingute vältel; • õpinguid mõjutavad tegurid, sh isiklikud ressursid ja keskkonnategurid. NB! Valitud vorm peab võimaldama õpingute plaani korduvat ülevaatamist, et eesmärkide saavutatust hinnata.

Meetodite lühikirjeldused

Käesolevas juhendis on näidetena toodud erinevad õppe- ja hindamismeetodid, mille olemus on alljärgnevalt lühidalt selgitatud. Täpsemad kirjeldused on leitavad loetelus esitatud allikatest või veebiotsinguna.

Mõttega lugemine. Lugemine on teadmiste omandamise viis. Mõttega lugemine on väga oluline õppimisoskus, millele toetuvad kõik teised õppemeetodid. Arutlemine lugemise ajal viib õppijad teadmistelt teadmisteni ning võimaldab konstrueerida uut teadmist. Mõttega lugemisel tehakse vahet teadmiste ja isikliku arvamuse vahel ning argumenteeritakse põhjalikult oma järeldusi. Head küsimused teksti kohta on sellised, mis eeldavad teksti sisulist mõistmist, teksti osade või erinevate tekstide loovat seostamist või loetu analüüsimist .

Rühmatöö meetodid. Rühmatöö puhul otsitakse püstitatud probleemidele ühiselt lahendusi. Iga rühma liige annab individuaalse panuse töö õnnestumisse ja vastutab ühistöö tulemuste eest. Rühmatöö tulemust tavaliselt esitletakse: rühmatöö lõpeb kas kirjaliku ettekande, ühiselt sõnastatud seisukohavõtu, probleemilahenduse esitluse vms kokkuvõttega. Rühmatööle annavad hinnangu rühma liikmed, juhendaja või teised rühmad.

Suminarühm (vestlusgrupp, *buzz groups*) on paindlik meetod, mida saab hõlpsalt kohandada enamiku õpetamissituatsioonidega. Suminarühmas toimub teemakohane arutelu etteantud aja jooksul 3-4 (vahel ka 6) liikmega rühmades. Rühmadel palutakse mõne minuti jooksul vahetada mõtteid konkreetse küsimuse üle, arutleda nähtuse või juhtumi teemal või pakkuda probleemile lahendusi. Suminarühma arutelu on tavaliselt lühike (5-10 minutit).

Ühistöörühm. Ühistöörühmades (*syndicate groups*) antakse igale rühmale ülesanne (nt probleem või juhtum), mis on plaanitud nii, et selle lahendamisel saab toetuda nii õppematerjalidele kui ka õpilaste igapäevaelu kogemustele, mis tagab, et igaüks saab kaasa rääkida. Iga ühistöörühm teeb oma arutelust kokkuvõtliku esitluse. Pärast esitlusi teeb õpetaja kokkuvõtteid, toob välja olulise uue teadmise ja tüüpilised vead, annab järgneva ülesande või vajadusel lisamaterjale või viiteid.

Ideid korjavad rühmad (*round robin*) on rühmades läbiviidava ajurünnaku meetod. Õpilased moodustavad kuueliikmelised rühmad. Õpetaja esitab probleemi ja selgitab protsessi. Õpilaste ülesandeks on välja pakkuda ideid, ilma et kedagi katkestataks või kritiseeritaks. Õpilased pakuvad ideid välja päripäeva, igaüks ühe idee, mis pannakse kirja. Enne lepitakse kokku, kes ideed üles kirjutab, ning samuti lepitakse kokku ajalimiit ja see, kui mitu ringi tehakse. Ideid korjavad rühmad võimaldavad kõigil võrdselt osaleda, sest igaüks peab ideid välja pakkuma. Kui ülesanne on selge, saab seda läbi viia väga lühikese aja jooksul (nt 5 minutit).

Mõttemütsid. Edward de Bono pakkus keerukate probleemidega tegelemiseks kuue mõttemütsi meetodi (De Bono, 2009). De Bono soovitas mõttemütse kasutada probleemide üle arutlemisel. Mõttemütside kasutamise eesmärk on suunata mõtlejat keskenduma korraga ühele asjale, lahutades emotsioonid loogikast ja loovuse informatsioonist. Erinevat värvi mütsid võimaldavad

probleemi vaadelda erinevatest vaatenurkadest. Kui on võimalik, võib rühmale anda vastavat värvi reaalse mütsi (mütsi tähistava eseme), ent mütsile võib osutada ka tinglikult

Vaikiv arutelu. Vaikiva arutelu eripära on, et ülesande esimesed etapid toimuvad vaikides, ilma omavahel kõnelemata. Õpetaja annab rühmadele aruteluteema või probleemi ja paki isekleepuvaid märkmepabereid. Iga õpilane kirjutab oma seisukoha või idee märkmepaberilehele (üks mõte igale lehele) ja kleebib selle seinale (tahvlile, suurele tahvliploki lehele). Lugedes teiste kirjutatut, võib ta ideid edasi arendada või vastu vaielda, kirjutades oma kommentaarid järgmistele lehtedele (töö toimub ikka veel vaikides). Töö käigus süstematiseeritakse seisukohti, paigutades neid seinal ümber. Kui rühmad on vaikides oma ideed kokku kogunud ja süsteemi paigutanud, siis järgneb kõigile kuuldav kokkuvõtlik ühine arutelu.

Meeskonnatöö. Meeskond on inimeste grupp, kelle oskused ja teadmised täiendavad üksteist. Meeskonna liikmed on end võrdselt sidunud ühise eesmärgi saavutamiseks tehtava tööpingutusega ja neil on ühine vastutus tulemuse eest. Meeskonnal võib olla valitud juht, aga juhi ülesanded võivad olla ka jagatud. Meeskonnatööks sobivad kõik loovad ühistöömeetodid.

Juhtum. Juhtumi uurimisel esitatakse alustuseks teemaga seotud situatsioonikirjeldused, tekstid, videod, slaidiprogrammid, jutustused ilma otsustusteta või hinnanguteta. Juhtumi lähemaks uurimiseks püstitatakse probleem(id). Juhtumit analüüsitakse, jõudes seeläbi lähemale mõistmisele, kuidas õpitut praktiliselt rakendada.

Arutelu / juhitud arutelu. Arutledes väikeses rühmas avaldavad õppijad oma arvamust käsitletava teema kohta, kasutades alusena oma kogemusi, loetud õppematerjale, abimaterjale või erinevaid infoallikaid. Õppijaid motiveeritakse osalema nii õpetaja poolt esitatud küsimustele vastates kui ka ise õpetajale ning kaasõppijatele küsimusi esitades.

SWOT-analüüs. SWOT-analüüsi abil püütakse leida ja analüüsida konkreetse probleemi erinevaid külgi. Meetodit võib kasutada mistahes probleemidele lahenduse leidmiseks. Meetodit saab kasutada näiteks oma oskuste hindamisel või hetkeolukorra analüüsimisel ja hindamisel, ettevõtte tegevuse analüüsil ja hindamisel jne. Erinevate faktorite väljatoomiseks kasutatakse nelja välja süsteemi: S nagu *strengths (*tugevused; W nagu *weaknesses (n*õrkused); O nagu *opportunities (v*õimalused) ja T nagu *threats* (ohud). Tugevused ja nõrkused on uuritava sisemised tegurid ning võimalused ja ohud välised tegurid. Järgneb analüüs, mille käigus selgitatakse, kas ja kuidas saaks mõnda negatiivset mõju muuta positiivseks või neutraalseks. Samuti püütakse leida viise, kuidas tugevusi ja võimalusi maksimaalselt ära kasutada.

PEST-analüüs on üld- ehk makrokeskkonna analüüsimeetod, mida kasutatakse organisatsiooni või piirkonda mõjutavate tegurite analüüsimisel. PEST on akronüüm, mis tuleneb inglisekeelsetest terminitest: P nagu *political factors* (poliitilised mõjutegurid); E nagu *economic factors* (majanduslikud mõjurid); S nagu *social factors* (sotsiaalsed mõjurid); T nagu *technological factors* (tehnoloogilised mõjurid). Vajaduse korral võib kasutada ka PESTLE-analüüsi, mille puhul lisanduvad L nagu *legal factors* (juriidilised mõjurid) ja E nagu *environmental factors* (keskkonnamõjurid).

Esitlus. Individuaalsete ja rühmatööde esitlemine võib toimuda mitmel viisil (suuline esitlus, poster, makett, lavastused, pressikonverents), ent selle korraldus (kuidas? kes? kui kaua?) on oluline kokku leppida kohe protsessi alguses. Esitlustest on väga oluline teha kokkuvõtteid, üldistusi ja järeldusi.

Liftikõne. See on suuline kiiresitlus (30–60 sekundit), mille käigus tutvustate oma ideed või ettevõtet lühidalt, läbimõeldult ja lihtsalt, veendes kuulajat ning tekitades temas huvi.

Aruanne on kogemusliku õppimise meetod. Aruanne aitab keskenduda läbielatule ja seda süsteemselt esitada. Meetod eeldab, et esmalt tuleb hankida kogemus. See võib olla mistahes kogemus: projekti plaanimine ja läbiviimine, praktika, õppekäik, mingi praktilise töö või õppeülesande sooritamine jne. Aruandes esitatakse struktureeritud informatsioon tehtu kohta. Kogetut analüüsitakse, arutletakse, milline kogemus see oli, milline tähendus sündmusel õppija jaoks on ja mida sellest õpiti.

Ajurünnak on tegevus, milles kindlaksmääratud aja jooksul innustatakse osavõtjaid aktiivselt leidma arutatavale probleemile võimalikult palju erinevaid lahendusi. Ajurünnak võib olla kirjalik või suuline. Pärast kindlaksmääratud aja kestnud intensiivset mõttetegevust palutakse osalejatel leitud ideed läbi mõelda ning kaaluda nende asjakohasust ja teostatavust.

Ajurünnaku 6-3-5 tehnika. 6 osalejat – 3 ideed - 5 minutit. Iga osaleja sõnastab oma lehele probleemi ja annab paberi edasi järgmisele osalejale. Järgmine osaleja kirjutab sinna oma kolm ideed probleemi lahendamiseks (5 minuti jooksul, 6-10 sõna) ja annab paberi edasi järgmisele osalejale jne.

Tagurpidi ajurünnak. Tagurpidi ajurünnakuga genereeritakse ideid, kuidas probleemi kindlasti ei saaks lahendada ning siis pööratakse need lahendused ümber.

Ideekaart (mõttekaart, *mind map*) on visuaalset ideede ja nende seoste visuaalne esitusmeetod, mis soodustab mõtlemist ja seoste nägemist. Ideekaart toetab ideede genereerimist, samuti saab selle abil kuuldud, nähtud või loetud informatsiooni korrastada ning ülevaatliku tervikpildi luua. Ideekaardi koostamisel võib kasutada erinevaid kujundeid: harupuud, maja, geomeetrilisi kujundeid, püramiidi, treppi, joonistusi jne.

Mõistekaart (*concept map, knowledge map*) on graafiline meetod teadmiste korrastamiseks, süstematiseerimiseks ja esitamiseks. Mõistekaardi abil saab verbaalse teksti esitada visuaalselt. Kaart koosneb mõistetest (sõnadest), mis on tavaliselt ümbritsetud ringidest või kastidest ja joontest, mis ühendavad erinevaid mõisteid.

Viis miksi. 5 MIKSI- metoodikat nimetatakse ka probleemi analüüsi metoodikaks ja selle abil on võimalik välja selgitada, mis on meie ees seisva probleemi/ väljakutse algallikas, s.o tegelik põhjus (edaspidi juurpõhjus). Et mingi probleemi või juhtumi juurpõhjuseni jõuda, peab küsima, miks on see nii? Juurpõhjust otsides on vajalik keskenduda protsessile, mitte isikutele, kes on probleemiga seotud. Kui juurpõhjus on teada, saab alustada probleemi lahendamisega.

5W1H metoodika (nn Kiplingi meetod) on probleemide selgitamisele ja mõistmisele suunatud metoodika. See meetod seisneb kindlat tüüpi küsimuste esitamises, mis võimaldavad selgust saada probleemi olemusest ja märgata võimalikke lahendusi. Küsimused on järgmised:

Kes (*who*) - Kes on probleemiga seotud?
Mida (*what*) - Mida iga osapool tahab saavutada? Mida tahan saada?
Millal (*when*) - Millal probleem avaldub? Millal ei avaldu? Millal võimendub?
Kus (*where*) - Kus probleem asub? Kus probleemiga tegeleda?
Miks *(why*) - Miks probleem on olemas? Miks mina olen probleemiga seotud?
Kuidas (*how*) - Kuidas probleemi puhul käituda? Kuidas probleem mind mõjutab? Kuidas lahendada?

Jutustamine e lugude vestmine. Jutustamise käigus edastavad õppijad üksteisele informatsiooni, esitatavad küsimusi, avaldavad arvamusi. Jutustada võib mingitest sündmustest, kogemustest, õppekäikudest, uute teadmiste otsimisest, läbitöötatud infoallikatest jne. Jutustuse jaoks antakse kindel aeg, soovitatavalt 3-5 minutit. Jutustusele järgnevad küsimuste esitamine ja diskussioon.

SMART mudel on mõõdetava eesmärgi sõnastamise mudel. SMART mudeli järgi peab sõnastatud eesmärk olema:

Konkreetne (*Specific*) – suunatud kindlale tulemusele
Mõõdetav (*Measurable*) –võimaldab aru saada eesmärgi saavutamisest
Saavutatav (*Achievable*) –reaalselt täidetav olemasolevate ressurssidega
Asjakohane (*Relevant*) – täidetav olemasolevates tingimustes
Ajaga seotud (*Time-related*) – väljendab, mis ajaks eesmärk kavatsetakse saavutada

Poster on esitluse meetod, mille puhul esitlus paigutatakse etteantud suurusega (A1, A2) või vabalt valitud suurusega pinnale. Poster kujundatakse loovalt, selgelt esitatud sõnumiga ja loetava tekstiga. Posteri tüüpilised elemendid on köitev ja sisukas pealkiri, autorite nimed, sisu, joonised, graafikud, fotod, viited ja allikad. Postrit saab kujundada ka slaidile (PowerPoint) või muude digivahenditega, näiteks https://www.canva.com/

Intervjuu. Intervjuud kasutatakse informatsiooni kogumiseks autentsest allikast, teistel õppijatelt, klientidelt, ettevõtjatelt jne. Kasutatakse ka tagasiside saamiseks. Esitatakse ettevalmistatud küsimused, kogutud info analüüsitakse. Kui tehakse rohkem kui üks intervjuu, saab teha võrdleva analüüsi, sünteesi ja anda hinnanguid.

STARR meetodit kasutakse eneseanalüüsi koostamiseks järgmiselt:

S – (*situation*) –olukord, kus kogemus saadi
T – (*task*) – ülesanded ja rollid, mida täideti
A – (*activities*) – tegevused, mida tehti ja meetodid, mida kasutati
R – (*results*) – kõige olulisemad tulemused
R – *(reflection)* – analüüs, milles selguvad omandatud teadmised, oskused ja parendusvaldkonnad

Allikad

Kutseõppeasutuse seadus https://www.riigiteataja.ee/akt/119032019087

Kutseseadus https://www.riigiteataja.ee/akt/113032019010

Kutseharidusstandard https://www.riigiteataja.ee/akt/117042019006

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H0604(01)&from=FR

Ettevõtlikkuse ja ettevõtlusõppe süsteemne arendamine Eestis (2018). Tallinn. https://ettevõtlusõpe.ee/wp-content/uploads/2018/12/Raamdokument_web_3.pdf

Bacigalupo, M., Kampylis, P., Punie, Y., Van den Brande, G. (2016). **EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework.** Luxembourg: Publication Office of the European Union link

Musset, P., et al. (2019). **Vocational Education and Training in Estonia**, OECD Reviews of Vocational Education and Training, OECD Publishing, Paris. https://doi.org/10.1787/g2g9fac9-en

Savolainen, J. (2014). **Enesetundmine ja selle tähtsus karjääriplaneerimisel.** Karjääriõpetuse töölehed lihtsas keeles. SA Innove, Tallinn.

Paal, K. (2013). **Karjääri planeerimine ja ettevõtluse alused lihtsas keeles.** SA Innove, Tallinn.

Laas, J. (2012). **Töö otsimine – üldoskuste moodul**. Materjal lihtsustatud õppes põhihariduse omandanud kutseõppijale. SA Innove, Tallinn.

Altrov, K. jt. (2018). **Majandusõpik gümnaasiumile**, JA Eesti, Tallinn. https://www.opiq.ee/Kit/Details/116

Karjääri kujundamise pädevuste arengu toetamine (2016). SA Innove, Tallinn. www.innove.ee/oppevara-ja-metoodikad/karjaariope/

Loovustehnikad lahenduste leidmiseks https://inspiratsioon.ee/loovustehnikad/

Loovustehnikad https://enl.ee/UserFiles/Suvekool/Loovustehnikate_kirjeldused_2.pdf

STARR meetod https://sisu.ut.ee/praktikamajanduses/starr-metoodika-praktika-analüüsiks

Aktiivõpe https://sisu.ut.ee/aktiivope/avaleht

Kallas, E. (2015). **Loovustehnikad**. 99 viisi ideede leidmiseks. OÜ Sinekuur, Tartu.

Karm, M. (2013).**Õppemeetodid kõrgkoolis**. SA Archimedes, Tartu.

Töötukassa www.minukarjaar.ee

Kivisild, K., Raudsepp, E., Rekkor, S., Aidnik, T., Mägi, J. (2019). **Ettevõtlus. 4.taseme kutseõpe** https://www.opiq.ee/Kit/Details/223

Lisa 1. Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas moodulite joonised

Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas **2.**

Õppija osaleb oma karjääri kujundamisel tänapäevases keskkonnas, lähtudes elukestva õppe põhimõtetest

Õpiväljund 1. Osaleb oma sotsiaalseid ja tööalaseid võimalusi ning piiranguid arvestava õpitegevuste plaani koostamisel

HK 1.1. kirjeldab juhendamisel oma huvisid, väärtusi, teadmisi, oskusi, kogemusi ja isikuomadusi õpitava erialaga seonduvalt
HK 1.2. nimetab juhendamisel seoseid oma teadmiste, oskuste ning töö tegemise ja töötulemuste vahel
HK 1.3. osaleb isiklike õpieesmärkide seadmisel lähtudes oma teadmistest ja oskustest
HK 1.4. osaleb oma õpitegevuste plaani koostamisel, arvestab oma õpieesmärkide ja keskkonna teguritega, sh vajadusel tugiteenustega

Õpiväljund 2. Saab aru töömaailma toimimisest ning oma õigustest ja kohustustest töötajana

HK 2.1. nimetab juhendamisel erinevaid majanduse tegevusvaldkondi, ameteid ning nende tähtsust ühiskonnas
HK 2.2. selgitab juhendamisel töötasu ja töö seoseid
HK 2.3. nimetab juhendamisel regulatsioonides kirjeldatud töötaja ülesandeid, õigusi, kohustusi ja piiranguid

Õpiväljund 3. Saab aru oma panusest väärtuste loomisel kultuurilises, sotsiaalses ja/või rahalises tähenduses

HK 3.1. kirjeldab juhendamisel oma lähiümbruse probleeme
HK 3.2. osaleb juhendamisel probleemile sobivaima lahenduse leidmisel või valimisel
HK 3.3. osaleb juhendamisel valitud lahenduse elluviimiseks tegevuskava koostamisel

Õpiväljund 4. Saab aru enesearendamise vajadusest ja oma vastutusest tööalase karjääri kujundamisel

HK 4.1. võrdleb juhendamisel oma kutsealast arengut õpingute vältel, lähtudes seatud eesmärkidest
HK 4.2. kujundab juhendamisel arusaamist endast kui töötajast, sh oma tugevustest ja arenguvajadustest
HK 4.3. kasutab juhendamisel asjakohaseid infoallikaid endale koolitus-, praktika- või töökoha leidmisel
HK 4.4. võrdleb juhendamisel enda vastavust konkursil esitatud nõuetega ning koostab juhendamisel kandideerimiseks vajalikud dokumendid
HK 4.5. osaleb juhendamisel isikliku karjääriplaani koostamisel, arvestades karjäärivalikuid mõjutavaid tegureid

Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas 3.

Õppija kujundab juhendamisel oma tööalast karjääri ja arendab eneseteadlikkust tänapäevases keskkonnas, lähtudes elukestva õppe põhimõtetest

Õpiväljund 1. Seab juhendamisel endale õpieesmärke, arvestades oma võimalusi ning piiranguid

HK 1.1. kirjeldab juhendamisel oma huvisid, väärtusi, oskusi, teadmisi, kogemusi ja isikuomadusi sh õpi-, suhtlemis- ja koostööoskusi õpitava eriala kontekstis
HK 1.2. sõnastab juhendamisel oma teadmistest, oskustest ja valitud erialast lähtuvad isiklikud õpieesmärgid
HK 1.3. koostab juhendamisel isikliku eesmärgipärase õpitegevuste plaani

Õpiväljund 2. Saab aru majanduse toimimisest, tööandja ja töövõtja rollidest

HK 2.1. kirjeldab juhendamisel turumajanduse toimimist ja selle osapoolte ülesandeid
HK 2.2. kirjeldab juhendamisel piirkonna ettevõtteid
HK 2.3. kirjeldab juhendamisel tööandja ja töövõtja rolle, õigusi ja kohustusi
HK 2.4. valib oma eesmärkidega sobiva ametikoha ning kirjeldab juhendamisel enda võimalikke ülesandeid
HK 2.5. kirjeldab juhendamisel keskkonnategureid enda valitud ametikohal

Õpiväljund 3. Kavandab juhendamisel oma panuse väärtuste loomisel enda ja teiste jaoks kultuurilises, sotsiaalses ja/või rahalises tähenduses

HK 3.1. määratleb juhendamisel meeskonnatööna probleemi ühiskonnas
HK 3.2. kavandab juhendamisel meeskonnatööna probleemile lahendusi, kasutades loovustehnikaid
HK 3.3. kirjeldab juhendamisel meeskonnatööna erinevate lahenduste väärtust kultuurilist, sotsiaalset ja/või rahalist väärtust
HK 3.4. valib juhendamisel meeskonnatööna lahenduse probleemile
HK 3.5. koostab juhendamisel meeskonnatööna tegevuskava valitud jätkusuutliku lahenduse elluviimiseks

Õpiväljund 4. Mõistab oma vastutust enesearendamisel ja kutsealase karjääri kujundamisel

HK 4.1. kirjeldab juhendamisel oma kutsealast arengut õpingute vältel, seostades seda oma eesmärkidega
HK 4.2. leiab ja kasutab juhendamisel asjakohaseid infoallikaid endale koolitus-, praktika- või töökoha leidmisel
HK 4.3. koostab juhendamisel praktikale või tööle kandideerimiseks vajalikud materjalid
HK 4.4. kirjeldab juhendamisel oma karjääriteed mõjutavaid tegureid
HK 4.5. kirjeldab juhendamisel enda õpitavate oskuste arendamise ja rakendamise võimalusi muutuvas keskkonnas

Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas 4.

Õppija kujundab oma tööalast karjääri ja arendab eneseteadlikkust tänapäevases muutuvas keskkonnas, lähtudes elukestva õppe põhimõtetest

Õpiväljund 1. Kavandab oma õpitee, arvestades isiklikke, sotsiaalseid ja tööalaseid võimalusi ning piiranguid

HK 1.1. analüüsib juhendamisel oma huvisid, väärtusi, oskusi, teadmisi, kogemusi ja isikuomadusi, sh õpi-, suhtlemis- ja koostööoskusi seoses õpitava erialaga
HK 1.2. sõnastab juhendamisel eneseanalüüsi tulemustest lähtuvad isiklikud õpieesmärgid ja põhjendab neid
HK 1.3. koostab juhendamisel isikliku eesmärgipärase õpitegevuste plaani, arvestades oma huvide, ressursside ja erinevate keskkonnateguritega

Õpiväljund 2. Mõistab ühiskonna toimimist, tööandja ja organisatsiooni väljakutseid, probleeme ja võimalusi

HK 2.1. selgitab meeskonnatööna turumajanduse toimimist ja selle osapoolte ülesandeid
HK 2.2. kirjeldab meeskonnatööna piirkondlikku ettevõtluskeskkonda
HK 2.3. selgitab regulatsioonidest lähtuvaid tööandja ja töövõtja rolle, õigusi ja kohustusi
HK 2.4. kirjeldab organisatsioonide vorme ja tegutsemise viise, lähtudes nende eesmärkidest
HK 2.5. valib enda karjääri eesmärkidega sobiva organisatsiooni ning kirjeldab selles enda võimalikku rolli
HK 2.6. seostab erinevaid keskkonnategureid enda valitud organisatsiooniga ning toob välja probleemid ja võimalused

Õpiväljund 3. Kavandab omapoolse panuse enda ja teiste jaoks väärtuste loomisel kultuurilises, sotsiaalses ja/või rahalises tähenduses

HK 3.1. analüüsib erinevaid keskkonnategureid ning määratleb meeskonnatööna probleemi ühiskonnas
HK 3.2. kavandab meeskonnatööna uuenduslikke lahendusi, kasutades loovustehnikaid
HK 3.3. kirjeldab meeskonnatööna erinevate lahenduste kultuurilist, sotsiaalset ja/või rahalist väärtust
HK 3.4. valib meeskonnatööna sobiva jätkusuutliku lahenduse probleemile
HK 3.5. koostab meeskonnatööna tegevuskava valitud lahenduse elluviimiseks

Õpiväljund 4. Mõistab oma vastutust tööalase karjääri kujundamisel ning on motiveeritud ennast arendama

HK 4.1. analüüsib oma kutsealast arengut õpingute vältel, seostades seda lähemate ja kaugemate eesmärkidega ning tehes vajadusel muudatusi eesmärkides ja/või tegevustes
HK 4.2. kasutab asjakohaseid infoallikaid endale koolitus-, praktika- või töökoha leidmisel ning koostab kandideerimiseks vajalikud materjalid
HK 4.3. selgitab tegureid, mis mõjutavad tema karjäärivalikuid ja millega on vaja arvestada otsuste langetamisel lähtudes eesmärkidest ning lühi- ja pikaajalisest karjääriplaanist
HK 4.4. selgitab enda õpitavate oskuste arendamise ja rakendamise võimalusi muutuvas keskkonnas

Õpitee ja töö muutuvas keskkonnas 5.

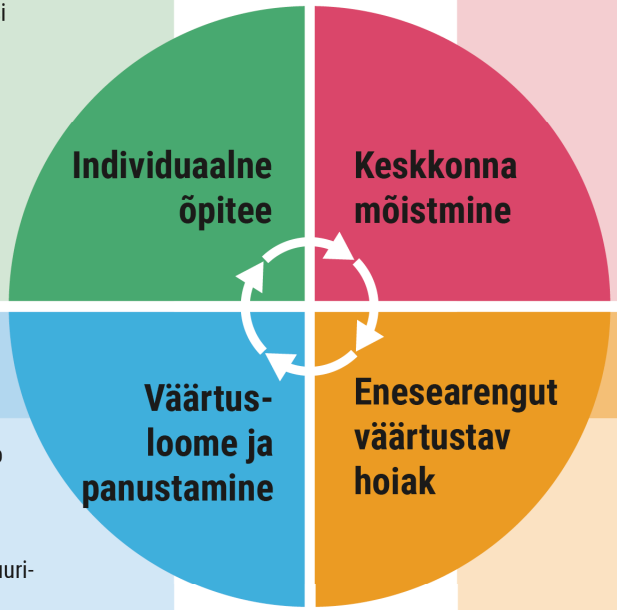
Õppija juhib oma tööalast karjääri tänapäevases muutuvas keskkonnas, lähtudes elukestva õppe põhimõtetest

Õpiväljund 1. Kavandab oma õpitee, arvestades isiklikke, sotsiaalseid ja tööalaseid võimalusi ning piiranguid

HK 1.1. analüüsib oma huvisid, väärtusi, oskusi, teadmisi, kogemusi ja isikuomadusi, sh õpi-, suhtlemis- ja koostööoskusi
HK 1.2. analüüsib ennast ja oma õpiteed ning sõnastab oma õpieesmärgid
HK 1.3. koostab eesmärgipärase isikliku õpitegevuste plaani, arvestades oma ressursside ja erinevate keskkonnateguritega

Õpiväljund 2. Analüüsib ühiskonna toimimist, tööandja ja organisatsiooni väljakutseid, probleeme ning võimalusi, lähtudes jätkusuutlikkuse põhimõtetest

HK 2.1. analüüsib meeskonnatööna turumajanduse toimimist ja selle osapoolte ülesandeid
HK 2.2. analüüsib meeskonnatööna piirkondlikku ettevõtluskeskkonda
HK 2.3. selgitab regulatsioonidest lähtuvaid tööandja ja töövõtja rolle, õigusi ja kohustusi
HK 2.4. analüüsib organisatsioonide vorme ja tegutsemise viise, lähtudes nende eesmärkidest
HK 2.5. valib oma karjääri eesmärkidega sobiva organisatsiooni ning selgitab selles enda võimalikku rolli
HK 2.6. seostab erinevaid keskkonnategureid enda valitud organisatsiooniga, selgitades probleeme ja jätkusuutlikke võimalusi

Õpiväljund 3. Hindab oma panust väärtuste loomisel enda ja teiste jaoks kultuurilises, sotsiaalses ja/või rahalises tähenduses

HK 3.1. analüüsib erinevaid keskkonnategureid ning määratleb meeskonnatööna komplekssе probleemi ühiskonnas
HK 3.2. kavandab meeskonnatööna uuenduslikke lahendusi, kasutades loovustehnikaid
HK 3.3. analüüsib meeskonnatööna erinevate lahenduste kultuurilist, sotsiaalset ja/või rahalist väärtust
HK 3.4. valib ja põhjendab meeskonnatööna sobivaima lahenduse probleemile
HK 3.5. koostab meeskonnatööna tegevuskava ja eelarve valitud lahenduse elluviimiseks
HK 3.6. hindab enda kui meeskonnaliikme panust väärtusloomes

Õpiväljund 4. Koostab ennastjuhtiva õppijana isikliku lühi- ja pikaajalise karjääriplaani

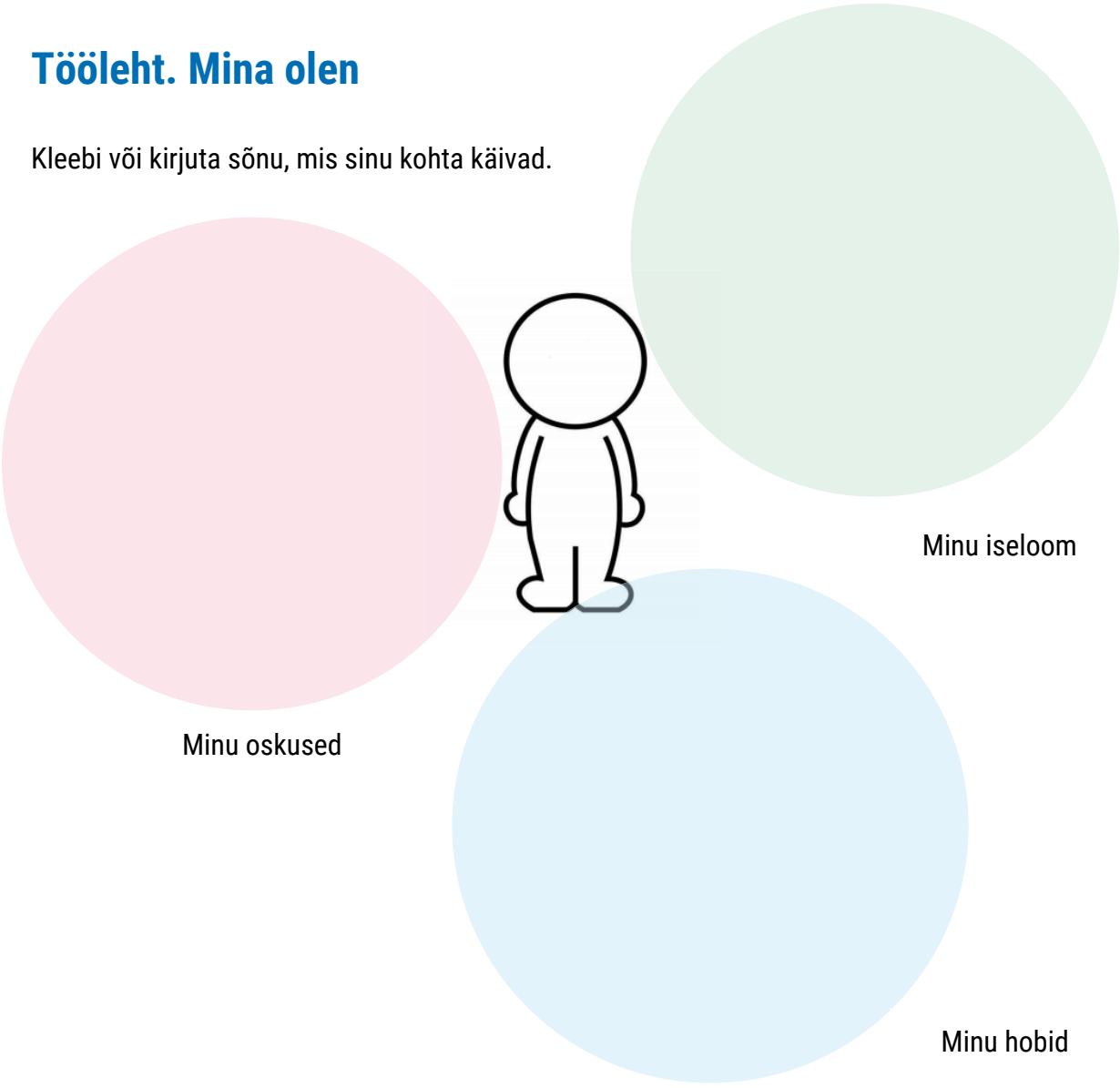
HK 4.1. analüüsib oma kutsealast arengut, seostades seda lähemate ja kaugemate eesmärkidega ning tehes vajadusel muudatusi eesmärkides ja/või tegevustes
HK 4.2. valib ja kasutab asjakohaseid infoallikaid koolitus-, praktika- või töökoha leidmisel ning koostab kandideerimiseks vajalikud materjalid
HK 4.3. analüüsib tegureid, mis mõjutavad karjäärivalikuid ja millega on vaja arvestada otsuste langetamisel. Lähtub analüüsil oma eesmärkidest ning lühi- ja pikaajalisest karjääriplaanist
HK 4.4. analüüsib oma oskuste arendamise ja rakendamise võimalusi muutuvas keskkonnas

Lisa 2. Töölehed

Kohanda töölehti vastavalt vajadusele ja sihtrühmale!

Tööleht. Mina olen

Kleebi või kirjuta sõnu, mis sinu kohta käivad.

Kirjuta 3 asja, mis on sinu jaoks olulised!

1. ……..
2. ……..
3. ……..

Allikas: Karjääriõpetuse tunniks töölehed lihtsas keeles. Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus, 2018

Tööleht. Hindamisülesanne: Isikliku õpingute plaani koostamine juhendamisel

2. 3.

Kirjelda, mida teeb . . . . . (õpitava eriala töötaja)!

Soovi korral kasuta sõnakaarte, pilte, pildikaarte, ameti tundmaõppimiseks täidetud töölehti

Kellele on . . . . . töö vajalik?

Mida peab oskama, et selles ametis tööd hästi teha? Nimeta vähemalt 10 oskust!

Kirjuta nimetatud oskused tabelisse (kleebi sõnakaardid)

Oskuste tabel

OSKUSED				ARENDAMINE
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9				
10.				

Hinda oma oskusi: märgi X sobivasse ruudukesse tabelis!

 - Oskan juba väga hästi

 - Oskan juba natuke

 - Veel ei oska

Mõtle ja aruta oma juhendajaga:

- Kuidas saad vajalikke oskusi õpingute ajal arendada?
- Mida pead juurde õppima?
- Millised on sinu tugevused (oskused, võimed, huvid, iseloomuomadused), mis sind erialaõpingutes toetavad?
- Millega pead õppimisel arvestama?
- Kes ja kuidas saab sulle abiks olla?

Kirjuta (või joonista) oma eesmärk õpingute lõpus.

Kirjuta või joonista 3 olulist sammu oma eesmärgi täitmisel.

Tööleht. Hindamisülesanne: Isikliku õpingute plaani koostamine

4.

Kirjelda ja põhjenda enda kaugemaid ja lähemaid õpieesmärke, lähtuvalt õpitava eriala kutsestandardist ja sinu õpinguid mõjutavatest teguritest.

Vali endale sobiv vorm kirjeldamiseks (nt mõistekaart).

Erialased teadmised ja oskused (vt kutsestandardist tulenevad nõuded)

Erialased teadmised ja oskused	Eesmärk

Isiksuse arengu eesmärgid (vt kutsestandardist tulenevad ja isiklikud hoiakud, iseloomuomadused, töötamist või õppimist toetavad oskused)

Omadus või oskus	Eesmärk	Võimalused arendamiseks

- Milliseid teadmisi ja oskusi on sul kõige rohkem juurde vaja? Kirjuta tabelisse vähemalt 5 (lisa ridu)
- Kogu infot: millised on võimalused püstitatud eesmärkide saavutamiseks õpingute vältel? (Nt milliseid sulle vajalikke või huvitavaid valikmooduleid koolis pakutakse, millised on praktikavõimalused, kas on olemas tugispetsialistid jne).
- Kavanda ja visualiseeri sammhaaval oma õpitee püstitatud eesmärkide täitmiseks! (Kuhu tahad välja jõuda praeguste õpingute lõpuks? Mida pead selleks tegema?).
- Vormista isiklik õpitee plaan endale meelepäraselt ja arusaadavalt! (Nt orienteerumiskaardina, tabelina, mõistekaardina, ajateljena, fotoseeriana jne – valik on sinu!)
- Mõtle, kuidas saad vähendada takistavate tegurite mõju.
- Mõtle, kes ja kuidas saavad sulle õpingutes abiks olla.
- Kuidas saad aru, et oled püstitatud eesmärgi saavutamise poole liikunud ja eesmärgi saavutanud?
- Hoia enda õpitee plaan alles õpingute lõpuni! Parim koht selleks on isiklik arengumapp.
- Aruta oma õpieesmärgid ja õpingute plaan võimalusel läbi õpetaja, rühmajuhendaja või nõustajaga.

Tööleht. Töö sobivus

2.

Mida ma teha oskan? Lisa tabelisse veel enda oskusi.

Minu tööoskused	**Kindlasti** tahan seda oskust tööl kasutada	**Võimalusel** sooviksin seda oskust tööl kasutada
Põranda pesemine		
Tolmu võtmine		
Köögiviljade tükeldamine		
Nõude pesemine		
Kuupäevade jälgimine		

Füüsiline keskkond – kus ma töötada tahan? Lisa endale sobivaid töökeskkondi.

Kus ma tahan töötada	**Kindlasti**	**Võimalusel**
Õues		
Toas		
Külm		
Soe		

Sotsiaalne keskkond – kellega ma koos töötada tahan? Lisa endale sobivaid töökeskkondi.

Kus ma tahan töötada	**Kindlasti**	**Võimalusel**
Palju inimesi		
Vähe inimesi		
Üksi		

Takistused - mis segavad mul tööl käimist? Täpsusta, kuidas need asjad sind takistavad. Lisa veel takistusi.

Töögraafikust tulenevad takistused	
Transpordivõimalustest tulenevad takistused	
Muud takistused	

Uurige koos juhendajaga töökuukuulutusi.

Leia töökuulutus, mis vastab kõige enam sinu vajadustele.

Tööleht. Kuidas mina soovin töötada?

2.

Variant A. Märgi sobiv variant.

Toas				Õues
Ühes kohas paigal				Liikuda ringi
Töökohal on palju saginat				Rahulik töökoht
Töökohal, kus on palju lärmi				Vaikne töökoht
Töökohal, kus on soe				Töökohal, kus on külm
Töötan üksi				Töötan koos teiste inimestega
Töökoht on puhas				Töökoht on segamini
Kiirus on oluline				Kiirus ei ole oluline
Kvaliteet on oluline				Kvaliteet ei ole oluline
Keskendun järjest 2 tundi				Keskendun järjest 1tund
Pausid ei ole võimalikud				Pausid on võimalikud
Kordan 1 –2 tegevust				Palju erinevaid tegevusi
Teised saavad mind aidata				Teised mind aidata ei saa

Variant B. Tee ring ümber sobivale numbrile!

Toas	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	Õues
Ühes kohas paigal	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	Liikuda ringi
Töökohal on palju saginat	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	Rahulik töökoht
Töökohal, kus on palju lärmi	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	Vaikne töökoht
Töökohal, kus on soe	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	Töökohal, kus on külm
Töötan üksi	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	Töötan koos teiste inimestega
Töökoht on puhas	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	Töökoht on segamini
Kiirus on oluline	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	Kiirus ei ole oluline
Kvaliteet on oluline	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	Kvaliteet ei ole oluline
Keskendun järjest 2 tundi	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	Keskendun järjest 1tund
Pausid ei ole võimalikud	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	Pausid on võimalikud
Kordan 1 -2 tegevust	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	Palju erinevaid tegevusi
Teised saavad mind aidata	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	Teised mind aidata ei saa

Tööleht. Minu karjääriplaan

2.

Joonista igasse ruutu pilt või märk

Minu karjääriplaan	Hetkeolukord	6 kuu pärast	3 aasta pärast
MINA ISE			
TÖÖGA SEOTUD EESMÄRGID, UNISTUSED			
ÕPPIMISEGA SEOTUD EESMÄRGID, UNISTUSED			
PEREGA SEOTUD EESMÄRGID, UNISTUSED			

Tööleht: Tugevuste kaardistamine

3.

Koosta nimekiri oma tugevustest. Need võivad olla sinu oskused, käitumisviisid, võimed jne. Nimeta vähemalt 10. Vajadusel küsi abi juhendajalt või kasuta sõnakaarte.

Minu tugevused on:

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

Vali välja 3 tugevust , mida pead kõige olulisemaks!

Tugevus 1	
Kuidas see igapäevaelus avaldub?	
Kuidas saad seda õpingutes kasutada?	
Kuidas saad seda tööelus kasutada?	

Tugevus 2	
Kuidas see igapäevaelus avaldub?	
Kuidas saad seda õpingutes kasutada?	
Kuidas saad seda tööelus kasutada?	

Tugevus 3	
Kuidas see igapäevaelus avaldub?	
Kuidas saad seda õpingutes kasutada?	
Kuidas saad seda tööelus kasutada?	

Tööleht. Seniste tulemuste kaardistamine ja analüüs

3.

Mõtle selle üle, kuidas seni omandatud oskused ja teadmised mõjutavad sinu tulevikuplaane. Mõtle hoolikalt läbi, kas need on tööalaste unistuste teostamiseks piisavad. Analüüsi!

Kaardistus			
Kutseoskused ja muud oskused, mis mul juba on		Kutseoskused ja muud oskused, mida pean veel omandama	
Kutseoskused			Kutseoskused
Muud oskused			Muud oskused
Inventuur			
Eriti oluline			
Oluline			
Praegu vähetähtis			

Millisele järeldusele tulid? Märgi ristikesega!

☐ A. Õpin töö käigus juurde

☐ B. Kavatsen haridusteed jätkata

Allikas: Karjääriõpetuse tunniks töölehed lihtsas keeles. Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskus, 2018

Tööleht: Karjääriotsuse tegemise protsess

3.

Visualiseeri protsess endale sobivalt mõistekaardi, tabeli või skeemina vms

1. Otsusta otsustada!

Mida ma pean otsustama?

. . . .

Millal ma otsustan?

. . . . . .

2. Kogu enda kohta informatsiooni!

Minu 3 peamist huvivaldkonda on:

. . . . . .

Ma eelistan täita järgmisi konkreetseid tööülesandeid:

. . . . . .

Mul on järgmised oskused:

. . . . . .

Minu tugevusteks on veel:

. . . . . .

Töö juures hindan kõige rohkem neid väärtusi:

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Millist kasu tahan tulevase tööga teistele inimestele tuua:

. . . . . .

3. Uuri tööturgu!

Mulle huvi pakkuvad ametid on:	See amet pakub mulle huvi, sest:
1)	
2)	
3)	
4)	
5)	

4. Kaalu erinevaid võimalusi ja järeldusi

Millistes huvi pakkuvates ametites saad kõige paremini oma oskusi ja võimeid kasutada? Millised ametid võimaldavad sulle tööga rahulolu, sest lähtud töös oma väärtustest? Millistes ametites töötades saad kõige enam teistele kasu tuua?

Hinda iga valitud ametit: kuivõrd saad selles töötades lähtuda oma väärtustest, kasutada oma tugevusi, olla ise rahul ja kasulik teistele.

Vali endale meelepärane hindamise alus, kasutades numbreid 4= väga hästi; 3= keskmiselt; 2= vähe; 1= üldse mitte, kujundeid või märke Hinnangud võid lisada tabelisse.

Amet	Väärtused	Oskused	Võimed	Rahulolu	Kasu teistele
1)					
2)					
3)					
4)					
5)					

5. Võta vastu otsus.

Olles piisavalt kaalunud, soovin töötada nendes ametites:

. . . . . .

6. Koosta plaan.

Millised on põhilised sammud, et valmistuda tööks valitud ametis? Koosta plaan, mis aitaks sul tulevikuks valmistuda. Minu põhilised sammud töökohaks valmistumisel on (lisa nii palju samme, kui vaja):

1) . . . . . .

2) . . . . . .

3) . . . . . .

7. Tegutse!

Selleks, et järgida oma karjäärieesmärki, pean ma:

. . . . . .

Selleks, et valitud kutsealal edu saavutada, pean ma tulevikus:

. . . . . .

8. Hinda oma edasiminekut ja tee muudatusi!

Vaatan selle plaani jälle üle . . . . . (päeva, nädala, aasta) pärast.
Hindan ning muudan seda vajaduse korral.

Vaatan oma valiku üle . . . . . pärast.

Kohandatud: Karjääri planeerimise oskuste kujundamine kutseõppes. Õpetajaraamat kutseõppeasutuse õpetajale. SA Innove, 2014

Tööleht: Eesmärkide seadmine

4.

Võta appi SMART!

SMART mudeli järgi sõnastatud eesmärk :
S (*Specific*) – KONKREETNE – on kindlale tulemustele suunatud
M (*Measurable*) – MÕÕDETAV – võimaldab aru saada, kas olen eesmärgi täitnud
A (*Achievable*) – SAAVUTATAV – reaalselt täidetav olemasolevate ressurssidega
R (*Relevant*) – ASJAKOHANE – täidetav olemasolevates tingimustes
T (Time-*related*) – AJAGA SEOTUD – väljendab, mis ajaks eesmärk kavatsetakse saavutada

Kirjuta siia enda **erialaõpingute eesmärk:**

Mis sinu elus muutub, kui oled eesmärgi saavutanud?

See eesmärk on mulle oluline, sest:

- . . . . . .
- . . . . . .

Mis muutub teiste jaoks, kui sina oled eesmärgi saavutanud?

See eesmärk on mulle oluline, sest aitab lahendada (teiste inimestega, ühiskonnaga, keskkonnaga) seotud probleeme:

- . . . . . .
- . . . . . .

SMART

Kirjuta siia **selle õppeaasta eesmärk:**

See eesmärk on mulle oluline, sest:

- . . . . . .
- . . . . . .

Kuidas ma kaugemad ja suuremad eesmärgid saavutan?

Plaani oma tegevused ja hinda püstitatud eesmärkide saavutamist!

SMART

Eesmärgid järgmiseks kuuks		
Eesmärgi kirjeldus:	Eesmärk on oluline, sest:	Saavutamise tähtaeg:
Eesmärk 1:		
Eesmärgi täitmist võivad takistada:	Kuidas tulen takistustega toime?	

Minu tegevuskava eesmärgi täitmiseks: 1. 2. 3.
Hinnang eesmärgi saavutamisele:

Lisa samasugune tabel iga eesmärgi jaoks.

Kuidas sul õnnestus kuu eesmärgid püstitada?

Kas eesmärgid olid realistlikud?

Mida saaksid järgmisel korral paremini teha?

SMART

Eesmärgid järgmiseks nädalaks	
Eesmärgi kirjeldus:	Eesmärk on oluline, sest:
Eesmärk 1: **Eesmärk 2:** **Eesmärk 3:**	
Nädala eesmärkide täitmiseks pean:	
Hinnang nädala eesmärkide saavutamisele:	

SMART

Eesmärgid järgmiseks päevaks	
Eesmärgi kirjeldus:	Eesmärk on oluline, sest:
Eesmärk 1: **Eesmärk 2:** **Eesmärk 3:**	
Homne tegevuskava:	
Hinnang päeva eesmärkide saavutamisele:	

Milliseid digitaalsed tööriistad toetavad eesmärkide seadmist ja tegevuste plaanimist?

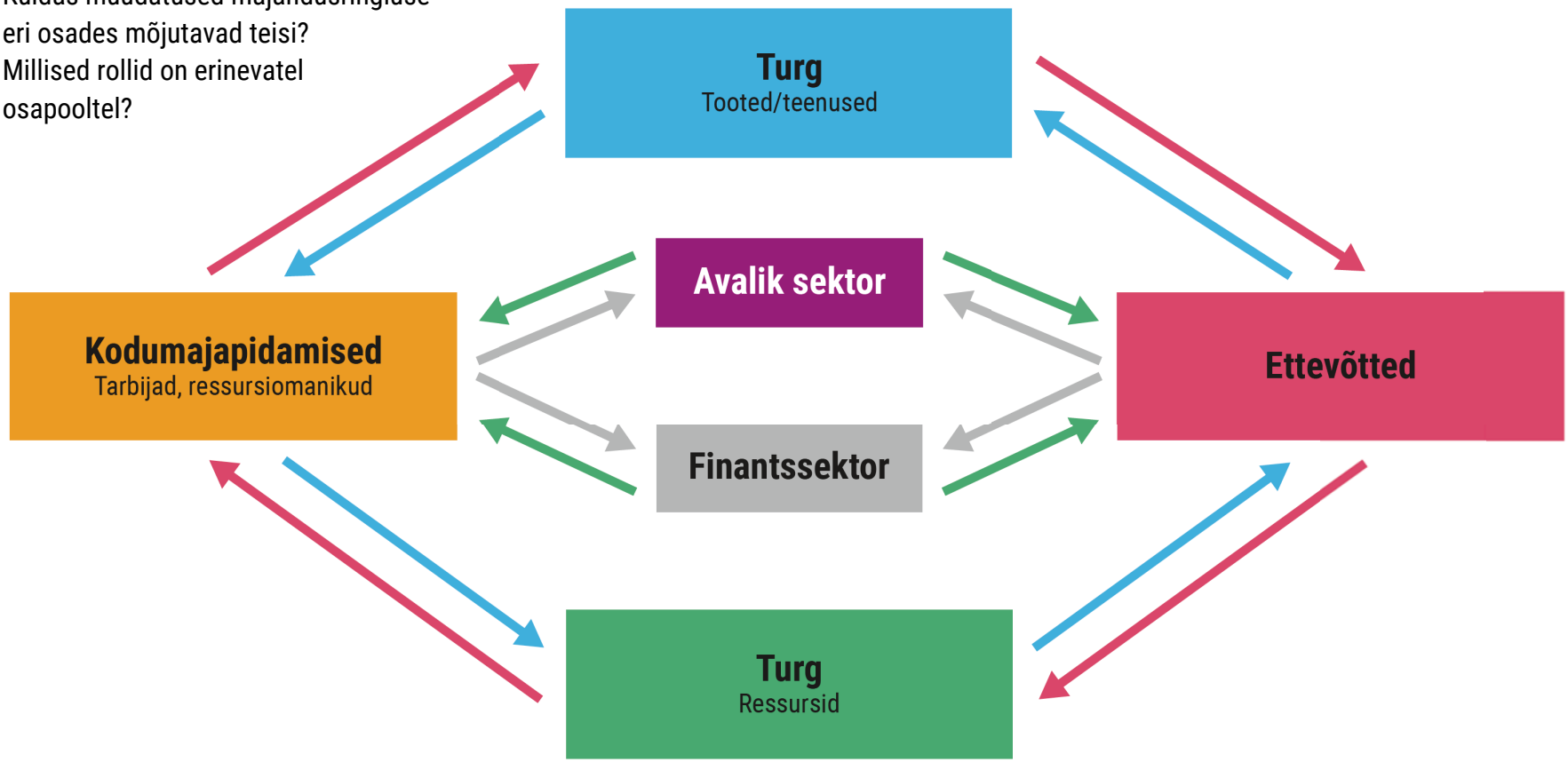
Tööleht: Majandusringlus

3. 4. 5.

Majandusringlus: tulude ja kulude ringkäik

1. Täienda joonist valitud näidetega majanduses osalejate kohta
2. Märgi nooltele kulude ja tulude liikumine
3. Arutlege meeskonnas või juhendajaga:

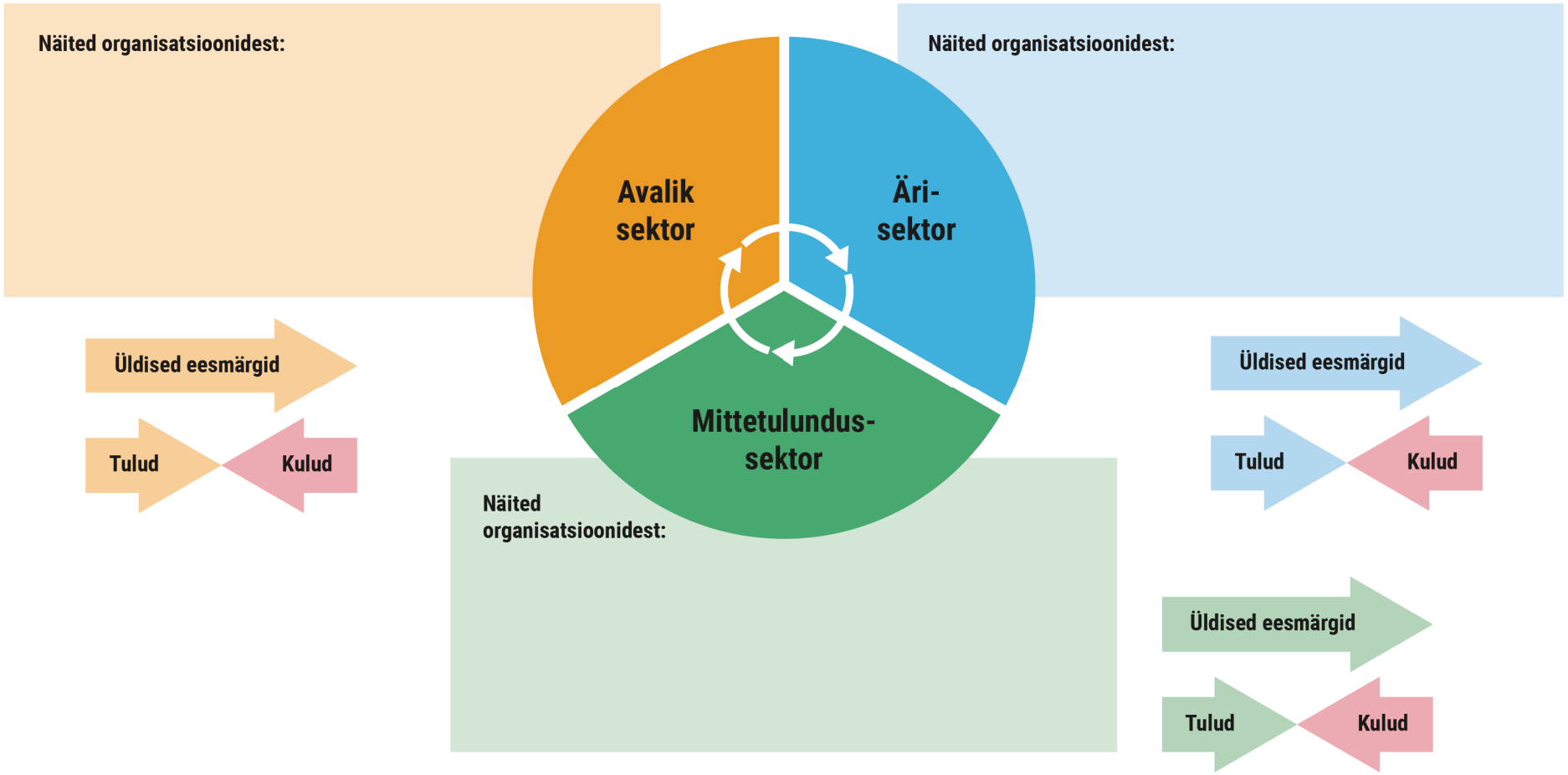
- Kuidas on seotud majanduse erinevad osapooled?
- Kuidas muudatused majandusringluse eri osades mõjutavad teisi?
- Millised rollid on erinevatel osapooltel?

Tööleht: Organisatsioonid piirkonnas

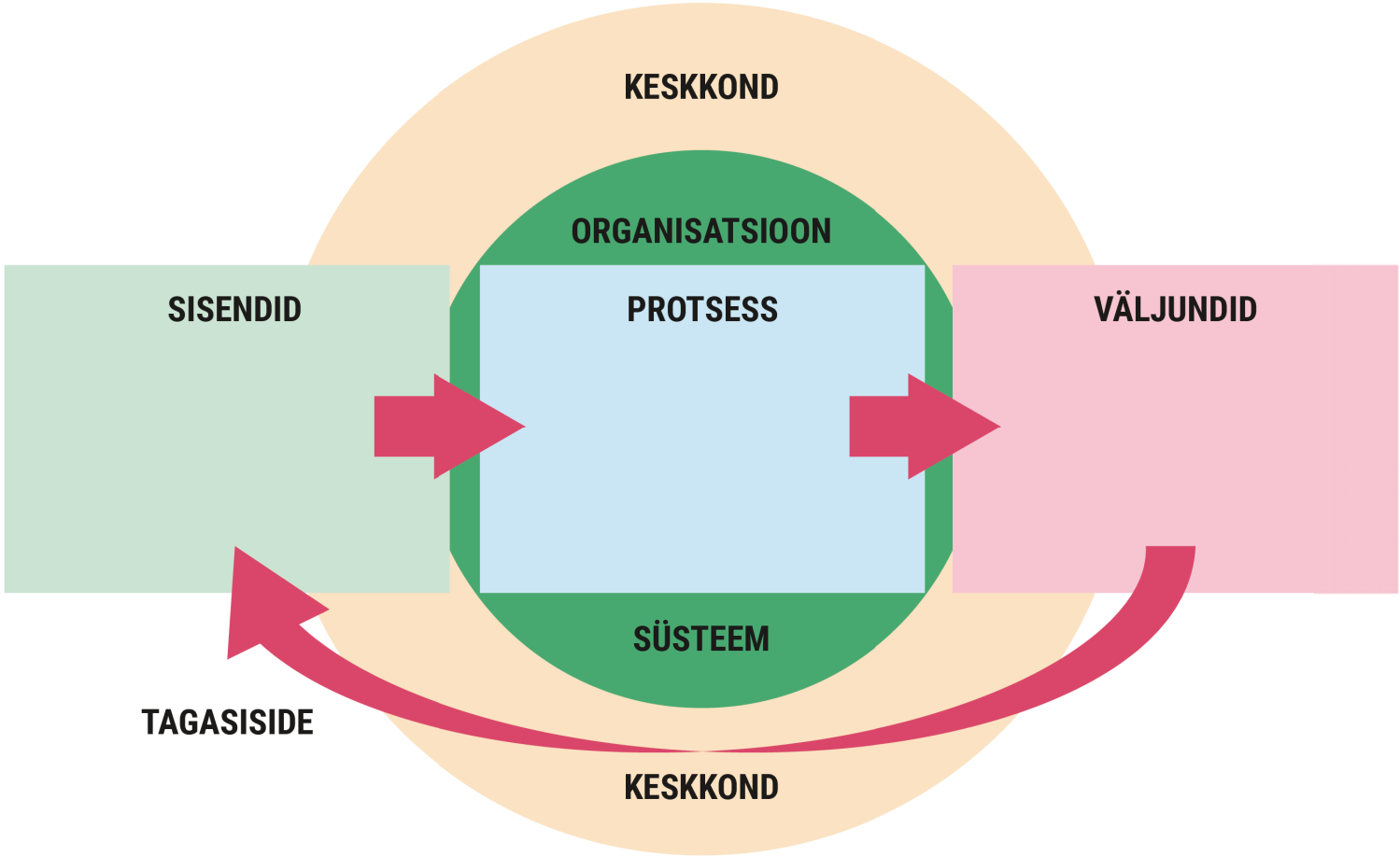
3. 4.

- Vali piirkond ja nimeta seal tegutsevaid organisatsioone
- Rühmita nimetatud organisatsioonid tüübi järgi: avaliku, äri- ja mittetulundussektori organisatsioonid
- Millised on organisatsioonide üldised eesmärgid?
- Millised on eri tüüpi organisatsioonide kulud ja tulud?
- Võrrelge ja arutlege meeskonnas või juhendajaga

Tööleht: Organisatsioon kui avatud süsteem

4. 5.

Tööleht: Organisatsiooni keskkond

4. 5.

Tööleht: Karjääri kujundamist toetavad pädevused

4. 5.

Hinda enda karjääri kujundamist toetavaid pädevusi

1 – vähene; 2 – on arenguruumi; 3 – suurepärane

ENESETEADLIKKUS

Tunnen oma võimeid, iseloomuomadusi ja käitumisviise.	
Tean, millised oskused aitavad mul hakkama saada erinevates olukordades.	
Tean oma väärtusi: mida pean tähtsaks, milles olen veendunud, millele toetun.	
Saan aru, kuidas minu suhtlemis- ja koostööoskused mõjutavad minu erinevate elurollide täitmist ja konkurentsivõimet tööturul.	
Mõistan enda vastutust isikliku elu- ja karjääri kujundamisel.	
Usun endasse ja tean, kuidas teadlikult kujundada positiivset enesehinnangut.	

VÕIMALUSTE ANALÜÜS

Mõistan, kuidas erinevates elusfäärides (lähiümbruses, Eesti, maailmas) toimuvad muutused mõjutavad minu elu .	
Saan aru, kuidas haridus ja oskused mõjutavad minu konkurentsivõimet tööturul.	
Tunnen ära tööga seotud müüdid ja stereotüüpsed, sh negatiivsed suhtumised.	
Tunnen mulle huvipakkuvate kutsealade ameteid, nende tööde iseloomu, töötingimusi, nõudeid isiksuseomadustele, tervisele ja erialasele ettevalmistusele.	
Tean, kust leida asjakohast ametite ja õppimisvõimalustega seotud infot.	
Oskan põhjendada oma valikuid haridustee jätkamiseks, täiend-või ümberõppeks.	

PLAANIMINE

Olen teadlik oma isiklikest vajadustest, väärtustest ja eesmärkidest.	
Tean, millega pean oma tööga ja õppimisega seotud valikutes ja otsustes arvestama.	
Tean, milline on teiste inimeste mõju minu karjäärivalikutele.	
Mõistan, kuidas seniste õpingute ja töö käigus omandatud teadmisi, oskusi ning kogemusi siduda erinevate ametitega,	
Oskan hoida tasakaalus töö- ja pereelu.	
Sean endale realistlikke eesmärke.	
Mõtlen läbi võimalused enda eesmärkide saavutamiseks.	

TEGUTSEMINE

Tean oma õigusi ja kohustusi nii töötaja kui ka tööandjana.	
Oskan suhestada ennast erinevate rollidega ettevõttes.	
Suudan tulemuslikult lahendada probleeme kaasates vajadusel teisi inimesi.	
Tean, milline on järgmine samm enda eesmärkide saavutamisel ja millal selle astun.	
Oskan kandideerimisel võrrelda enda vastavust konkursil esitatud nõuetega.	
Koostan kandideerimiseks vajalikud dokumendid, tuues esile enda eeldused ja sobivuse tõendajad konkreetsele ametikohale.	
Oskan argumenteeritult ennast esitleda.	

Tööleht: 5 miksi

4. 5.

Analüüsige probleemi peamist põhjust, küsides endalt vähemalt viis korda: „Miks see nii on?“

VALITUD PROBLEEM

MIKS?

Sellepärast, et...

MIKS?

Sellepärast, et...

MIKS?

Sellepärast, et...

MIKS?

Sellepärast, et...

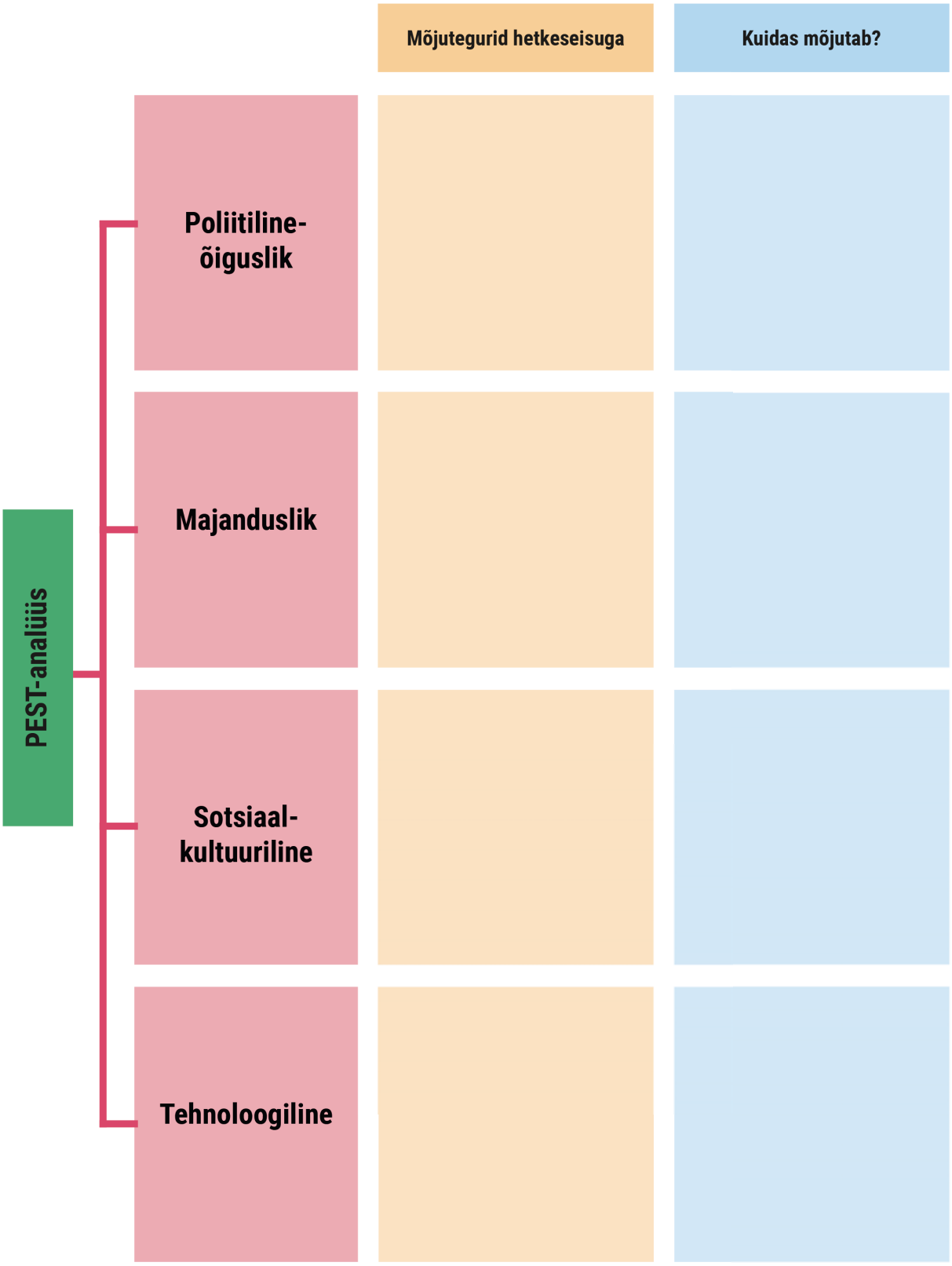
MIKS?

Sellepärast, et...

Töölehe koostas Virve Kinkar

Tööleht: Makrokeskkonna analüüs

4. 5.

Tööleht: Projekti tööplaan ja ajakava

Projekt: . . . . . .

Tegevus	Tähtaeg	Vastutaja

Nädal/päev / Tegevus	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Tööleht: Enesehinnang

2. 3.

Projekti kavandamine

Enesehinnang:

Mul oli ülesande lahendamiseks piisavalt teadmisi			
Minu seisukoht ühtis kaaslas(t)e omaga			
Koostöö sujus			
Selline tööviis sobib mulle			
Jäin töö tulemusega rahule			

Mida õppisin?

Kirjuta siia:

Äriidee kirjeldamine

Enesehinnang:

Mul oli ülesande lahendamiseks piisavalt teadmisi			
Minu seisukoht ühtis kaaslas(t)e omaga			
Koostöö sujus			
Selline tööviis sobib mulle			
Jäin töö tulemusega rahule			

Mida õppisin?

Kirjuta siia:

Tööleht: Enesehinnang projektis osalemisele

4. 5.

Nimi: . . . . . .

Projekt: . . . . . Kuupäev: . . . . . .

Minu tööülesanded projektis

Plaanimise etapis:

Teostuse etapis:

Millised ülesanded täitsin hästi? Lisa selgitused.

Mida oleksin võinud paremini teha? Lisa selgitused.

Kuidas laabus minu koostöö meeskonnakaaslastega?

Mida projekti käigus õppisin?

Millise hinnangu annan enda panusele väärtuse loomisel selles projektis?

Veel mõtteid:

Tööleht: Hinnang meeskonnatööle

3. 4. 5.

Täidab projektirühm ühiselt

Projekt: . . . . . Kuupäev: . . . . . .

Mis meil õnnestus?

Mida oleksime saanud paremini teha?

Mida teeksime järgmises projektis kindlasti teisiti?

Kuidas meie koostöö laabus?

Millist väärtust ja kelle jaoks me projekti tulemusena lõime?

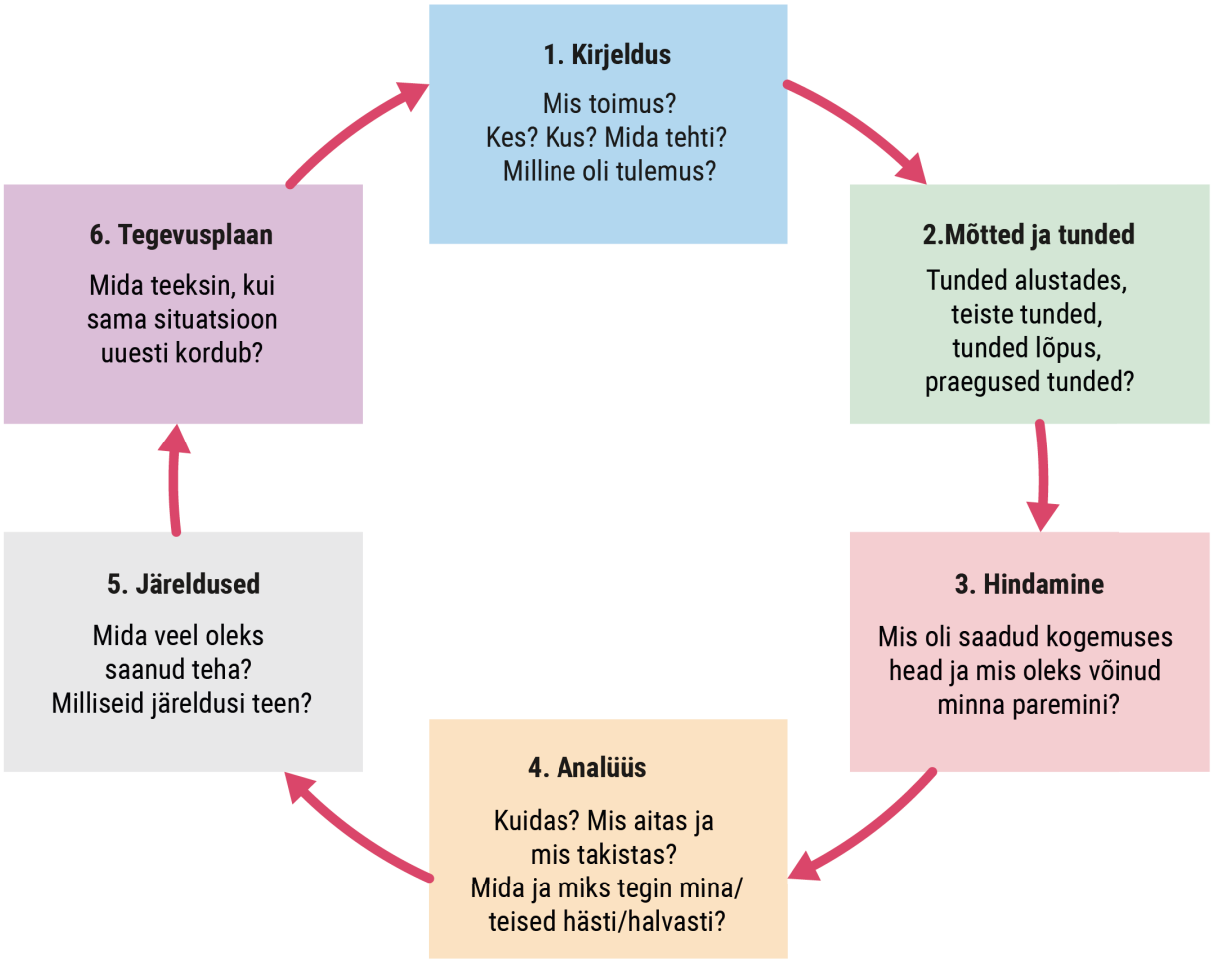
Millise hinnangu saime klientidelt?

Veel mõtteid:

Projektimeeskonna liikmed:

Tööleht: Gibbsi refleksiooniring

4. 5.

1. **Tegevuse/situatsiooni/objekti kirjeldus** – vastatakse küsimusele: „Mis toimus?“ Lihtne ja objektiivne kirjeldus. Siin ei anta hinnanguid ega tehta järeldusi.
2. **Tunnete kirjeldus** – vastatakse küsimusele: „Millised olid tunded?“ Meenutatakse ja mõeldakse selle üle, mis tunded olid kogemuse saamise ajal ja pärast seda. Siin tasemel veel ei analüüsita. Väljendatakse põhiemotsioone: rõõmu, viha, üllatust, vastikust, hirmu, kurbust.
3. **Hinnangu andmine** – vastatakse küsimusele: „Mida oli selles kogemuses head ja halba?“ Hinnatakse või tehakse otsuseid saadud kogemuse kohta.
4. **Analüüsimine** – vastatakse küsimusele: „Milline oli selle situatsiooni mõte?“ Tuuakse ideid väljastpoolt saadud kogemust, mis aitavad selle üle arutleda. Kogemus jagatakse osadeks ja analüüsitakse iga osa eraldi. Vaadeldakse olukorda mitmest aspektist. Analüüsitakse enda tugevusi ja nõrkusi, võimalusi jms.
5. **Järelduste tegemine** – vastatakse küsimusele: „Mida veel saab teha?“ Kogemusest ja selle analüüsimisest tehakse nii üldiseid kui ka isiklikke järeldusi. Antakse ülevaade enda ja teiste inimeste käitumisest ja panusest tegevuse tulemustesse ning sellest, mida oleks saanud teha teistmoodi.
6. **Tegevusplaani koostamine** – vastatakse küsimusele: „Kui see situatsioon toimub uuesti, mida ma teeksin?“ Arutletakse sama situatsiooni kordumise üle ja plaanitakse, mida siis teha

Allikas: Gibbs, G. (1988). Learning by Doing: A guide to teaching and learning methods. Birmingham: SCED.

– kas tegutseda teistmoodi või samamoodi. Näiteks: mida tuleb tulevikus teha, et suurendada tõenäosust saada sarnaseid positiivseid tulemusi või vähendada tõenäosust saada negatiivseid tulemusi? Mida on vaja õppida? Kuidas võiks seda õppida? Räägitakse edaspidi/tulevikus konkreetselt millegi rakendamisest, kasutamisest jne.

Edu Tegu | ETTEVÕTLUSÕPPE PROGRAMM

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Juhtivpartnerid:

TARTU ÜLIKOOL

HARIDUS- JA NOORTEAMET

Elluviija:

HARIDUS- JA TEADUSMINISTEERIUM

Partnerid:

EESTI MUUSIKA- JA TEATRIAKADEEMIA

TALLINNA TEHNIKAÜLIKOOL

TALLINNA ÜLIKOOL

Estonian Business School

www.emu.ee
Eesti Maaülikool
Estonian University of Life Sciences

JA Eesti®
A Member of JA Worldwide

EESTI KUNSTIAKADEEMIA

EESTI ETTEVÕTLUSKÕRGKOOL MAINOR

TÖÖANDJAD

MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONI-MINISTEERIUM

RAHANDUSMINISTEERIUM

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA
ESTONIAN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY

teema / estonian service industry association
teenusmajanduse koda